

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Harminczadik évfolyam. XI. füzet.

1891. november hó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány utca, 10. szám. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

DIVALD ADOLF

Született 1828. június 1., meghalt 1891. nov. 12.

Mély fájdalomtól meghatva közöljük a gyászhirot, hogy lapunk egyik alapítója s annak kezdettől óta főmunkatársa berencsi Divald Adolf meghalt!

A magyar erdőgazdaság ügyének hívei között nem lehet senki, a ki a tisztelet és elismerés hálaájával ne tartoznék azon férfiu emlékének, ki a magyar erdészeti érdekek szolgálatában, mint a legelsőök egyike fáradozott, s kinek tolla és kitartó erélyes munkássága hazánk erdőgazdasági ügyének akkor tett soha el nem évülő erős szolgálatot, midőn a kezdet legyőzhetlennék jelentkező nehézségeivel kellett megküzdeni.

Lehanyatlott a toll, mely egykor oly ragyogó buzgósággal

s meggyőző érvekkel küzdött azért, hogy legyen magyar erdészet! De élni fog munkásságának emléke, míg magyar erdész lesz ez ország földjén, s időkről-időkre mind fényesebben fogja hirdetni, hogy nagy és hasznos, szakunknak és nemzetünknek hálijára örökké érdemes a szolgálat, melyet **Divald Adolf** a magyar erdészet ügyének javára teljesített.

Legyen érette emléke áldott!

Budapest, 1891. november 28.

Bedő Albert.

A boldogult Szombathelyen, hová egyik leányának látogatására utazott, f. hó 12-én, éjjeli fél 12 órakor, rövid szenvedés után tüdőgyulladásban halt el; hült tetemei november hó 14-én, délután 3 órakor szenteltettek be, és Szombathelyről a pozsonyi Szt. Andrásról czimzett temetőbe lettek átszállítva, hol 15-én delután 4 órakor helyeztettek örök nyugalomra.

Az engesztelő szt. mise áldozatok november 16-án reggeli 9 órakor Pozsonyban és Szombathelyen a szt. Ferencz-rendűek templomában tartattak meg.

Özvegyet szül. bedeghi **Nyáry Clementina** grófnőt és öt gyermeket hagyott hátra; fia: **Géza** a mezőgazdasági téren szolgál; leányai: **Luiza**, **Margit**, férjezett nemeskéri Kiss Jánosné, **Agatha** és **Vilma** férjezett Peták Emilné.

A ravatalra koszorut küldöttek az Országos Erdészeti Egyesület és e lapok szerkesztője.

Béke hamvaira!

A nemzetközi erdészeti congressus tárgyalásai és határozatai Bécsben 1890-ben. *)

a) Alosztály. Erdő-tenyésztés.

Szept. 3-án. Elnök: Bedő min. tanácsos, másodelnök: Boppe, tanár Nancyból, jegyző: dr. Cieslar, Mariabrunnból.

100. kérdés. Előadó: dr. Eriksson Jakab albanoi és dr. Hartig Róbert müncheni tanár: „Mi történt eddig az európai államok részéről az erdészeti legfontosabb növényi betegségek megvizsgálásának előmozdítására, valamint romboló hatásának csökkentésére, és mit lehet s kell még ez irányban tenni?“

Eriksson előterjesztése szerint kívánatos volna: „1. Külön phytopathologiai állami kísérleti állomások felállítása az ahoz megkivántató személyzettel: mykologussal, entomologussal, továbbá laboratoriummal és kísérleti kerttel ellátva. 2. Ezen állomások élénk együttműködésének biztosítása érdekében internationális phytopathologiai folyóirat alapítása, a melyben a kísérleti állomások vizsgálataiknak eredményét legalább főbb vonásaiban nyilvánosságra hozzák, s mindazon munkákról, a melyek az állomások működésére értékkel bírnak, referáljanak. 3. Phytopathologiai internationális társulat alakítása, melynek igazgató tagjai, — minden országban egy vagy kettő — a phytopathologiai vizsgálódásokat lehetőség szerint honukban, előmozdítani igyekezzenek, s a melynek tagjai, ha az igazgatóság azt szükségesnek látja, phytopathologiai kérdések megvitatása céljából internationális

*) A congressus elébe terjesztett kérdések oly fontosak és általános érdekűek: a hozzá szólók nyilatkozatai és javaslatai azok állásánál és tekintélyénél fogva oly kiváló súlyúak s oly tanulságosak, hogy azoknak lapunk teréhez mérve, legalább kivonatos közlését szükségesnek tartjuk. A szerk.

gyűlésekre mindnyájan összehivassanak. Hartig előterjesztésére elfogadtatott a következő

Határozat:

1. Oly erdészeti-botanikai intézetek alapítása, melyeknek feladata az erdei fák alkotásának, életének és betegségeinek jelenségeit vizsgálni, kívánatos.

2. Az erdőket kezelő tisztség felszólítandó, hogy az erdőben fellépő fa-betegségek jelenségeiről az erdészeti botanikai intézeteket értesítsék, szükség esetén pedig azoknak tanácsát kikérjék.

*

Szept. 4-iki ülés. Elnök Bedő orsz. főerdőmester (Budapest), másodelnök: Boppe tanár (Nancy), jegyző: Böhmerle Emil (Bécs).

101. kérdés. Előadó: H. Reuss (Dobriš) és M. Kožešnik (Saybusch) erdőmesterek. „Az ültetés útján való állabalapítás erdőtenyésztési s gazdasági jelentősége és az ültetés természetellenes végzésének befolyása az állabalakulásra (kiváltképpen a lúcz fenyőnél).“

Kožešnik előadását azzal végzi, hogy csakis 2—3 éves oly lúcz fenyő csemeték ültetendők, a melyek tökéletesen egészségesek, s a melyeknek töve sértetlen, s ugyszintén csak oly ültetési módokat javasol, melyek a növényphysiologia, meg a talaj-physika tanaival megegyeznek, ennél fogva e fák betegesedésére már előzetesen okot nem szolgáltatnak, s ennél fogva a legnagyobb biztosítékot nyújtják az állabok lehető legkedvezőbb fejlődésére.

Fürst, államtanácsos és igazgató Aschaffenburgban, igazoltnak tartja a kulturköltségek csökkentésére irányzott törekvést, mindazonáltal a pénzügyi alapra fektetett gazdaság

befolyása alatt erre nézve sok tekintetben messze mentek. Ennélfogva oly kulturmódszerre szavaz, a melyet Kožešnik elvetett, t. i. a nyomással*) való ültetésre (Klemmpflanzung). Ezen olcsó ültetési mód kellőképpen meglazított földben, kis csemetékkel s észszerűen végbevive fényes eredményekre vezetett. Ha idősebb csemetékét használnának e célra, ő is feltétlenül ellent mondana annak. Azon kiváló eredményeknek, melyeket a dombos ültetéssel (Hügelpflanzung) elértünk, oka azon körülménynek róható fel, hogy a csemeték gyökerei ezen ültetési mód alkalmazásánál normális helyzetbe jutottak.

Tiniecki, lemergi tanár, azt igyekszik kimutatni, mily helytelen az ültetés elítélése. Az ültetések rossz sikerének okai azon hibák, melyeket a munka végzésénél elkövetnek, hogy t. i. a csemetére magára nincsenek kellő figyelemmel. Azt állítja, hogy az ültetés gödrökbe, habár legtöbbször kerül is, mégis valamennyi ültetési mód között a legolcsóbb, mert legkevesebb foltozgatást igényel.

Henschel, bécsi tanár, szerint az alapelv legyen: vedd tekintetbe a növény-egyed természetét. Ezenkívül számot kell vetni a termőhelyi viszonyokkal. A kulturmódszer adva van az előbbi szabályal: ne kényszerítsük a növényt. E szerint csak két racionális ültetési mód létezik: egyrészt az ültetés gödrökbe, másrészt az ültetés gommal (Ballenpflanzung). Reuss-szal megegyezőleg a tulságosan mély ültetést helytelennek tartja. Azt hiszi, hogy az új kultur-szerszámok feltalálására való törekedéssel sokat vétkeztek. Legjobb szerzőségeink ma is az ásó, kapa és a kéz tiz ujja.

Dr. Cieslar súlyt helyez a csemeték természetszerű

*) A csemeték számára a lyukat, hasítékot különféle szerzősággal lehet csinálni (szűrni), és szintugy hozzájuk a földet oda nyomni. Ford.

kezelésére ültetés alkalmával s egyuttal arra, hogy már a vetemény-ágyban a jövőbeli kulturmódra figyelemmel legyünk.

Z e n k e r piseki erdőmester, utal arra, hogy az ültetésnél sok függ attól, miként végzik azt a munkások. Jól betanított előmunkások oktatására nagy súlyt fektet. A gomos ültetéstől óva int, mert az nem egyéb dugaszolásnál. A legjobb kulturszerszám a kapa, meg a két kéz. A csemeték nevelésére nagy gondot fordítottunk, de keveset az ültető lyukakra. Ámbár az ültetéssel manapság gazdasági kényszerűség stádiumában vagyunk, azért azt még sem szabad a vetés rovására tulságosan pártfogolni. A vetés a természetesség előnyével bír, csak a maga helyén s megfelelő módon kell alkalmazni.

H e n s c h e l erdőtanácsos megjegyzi, hogy a hol a talaj nagyon kötött s ennélfogva fúró alkalmazását követeli, ő sem ajánlja a gomos ültetést; ott ő is elismeri, nem egyéb az dugaszolásnál.

J ä g e r tübigeni főerdész azt mondja: az idők irányának megfelelő az ültetés gondos végbevitelére nagyobb súlyt kell helyeznünk, mint az eddig történt. A mesterséges állabalapítás költségeit el kell különítenünk a csemeték nevelésének, a kiültetés végbevitelének, és a foltozásoknak költségeire. Ha az ültetés költségeiről van szó, ne azt kérdezzük, mibe kerül 1000 csemete kiültetése, hanem inkább mennyi pénz kiadását igényli egy hectárnyi területnek jól végzett beültetése.

H a t á r o z a t.

A congressus elismeri a rajonszerű ültetés kiváló gazdasági fontosságát és azon meggyőződést fejezi ki, hogy a végbevítés minőségének a legszigorubban kell egyezni a növény-physiologia és a talaj-physika terén tett kutatások

eredményeivel s hogy a kulturköltségek nagysága miatt támadt aggodalmak által háttérbe szoríttatnia nem szabad.

b) *Alosztály. Erdészeti gazdaság.*

Szept. 5. Eln. Dr. Judeich, titkos főerdőtanácsos Tharandból, Soltz tanár főerdőtanácsos Selmezbányáról. Jegyző Dr. Cieslar.

102. kérdés. Előadó: A. v. Guttenberg tanár, erdőtanácsos Bécsből, E. Ostwald erdőmester Rigából. „Mennyiben tartandó fenn a gazdaság jelenlegi állása és az abból folyó erdőrendezési gyakorlat mellett a használatok legszigorubb tartamosságának követelménye?“ Guttenberg tanácsos jelentésének felolvasása után következő határozatot javasolja: 1. (Az elfogadott határozat ezen szavakig: tulajdonát képezi). 2. Az előbb megjelölt minőségű erdőbirtokok tartamosságának biztosítására elegendő, ha a fatömeghozam csak a legközelebbi évtizedekre határoztatik meg, a forda későbbi korszakai számára pedig csak a szabályszerű területek rezerváltak; föltéve, hogy a mellett a fiatalabb állatok megfelelő ápolásban részesíttetnek. 3. A forda ne legyen rövidebb a legnagyobb átlagos növedék koránál. A fennálló fatömeg-tőke legalább is olyan nagy legyen, mint a gazdaságnak megfelelő forda szabályszerű készlete. 4. Azon időre, a mely alatt a meglevő készletfölslegek felhasználhatók, a tartamosság követelménye nincsen befolyással, hanem az csakis egyedül a fennálló kelendőségi és egyéb gazdasági viszonyoktól függ. 5. és 6. (a határozat 2. és 3. pontja kevés kivétellel.)

Másod előadó: Oswald azt javasolja, hogy mondja ki az alosztály, miszerint a congressus a gazdaság jelenlegi állása mellett a legszigorubb tartamosság követelményét

feladatának tartja, hanem azért kívánatos, hogy a helyett évről-évre kimutatások készíttessenek azon netaláni változásokról, melyeket az erdőtöke a használatok folytán szenvedett.

Dr. Borggreve müncheni főerdőmester sajnálja, hogy a téma a congressus napirendjére tüzetett. Azt mondja Guttenberg, hogy az állam érdeke nem szolgál többé mértékül a gazdaság tartamosságára nézve. Az államnak azonban kötelessége minden megengedett eszközzel oda hatni, hogy az országnak rendelkezésre álló területe az ország lakosainak állandóan a lehető legnagyobb jövedelmet hajtsa. A tartamosság fogalmát igen nehéz fel fogni. Azt javasolja, hogy ezen kérdésre nézve ne határozzon a congressus, vagy ha azt teszi, a tartamosság szó helyett valamely mást keressen, a mely félreértésekre nem ad okot. Következő tétéleket ajánlja elfogadásra: 1. Az alosztály elismeri, hogy az anyagbeli évi használatok egyenlőségének lehető szigorú betartását az erdészeti gazdaságnál szabály szerint követelni nem szükséges. 2. Az erdőrendezési munkálattal czélba vett tartamosság a megállapított évi használati tételtől eltérő előleges megtakarítások avagy mérsékelt túlhasználatok mellett is megóvható, hogyha a compenzáció tömeg (rendesen tömör fa, Derbholtz) szerint a Cotta-féle gazdasági könyv mintájára lehetőleg tíz évi időközökben a revíziók alkalmával megtörténik. 3. Jelentékenyebb s kiváltképen ismétlődő túlhasználatok szükséges és czélszerű voltáért az azt elrendelő hatóság felelős. 4. A szigorú tartamosság követelménye az erdő lehető legnagyobb és állandó értékszolgáltatása mellett, a jelen időben csak az olyan erdőknél szolgálhat zsinórmértékül, a melyeknek kezelése állami közegek kezében van. 5. A fordát a megjelölt minőségű erdőkre nézve nem szabad

rövidebbre szabni azon időnél, melynél a tömör fában a legnagyobb átlagos fatömeg-növedék beáll. A fennálló fatömeg tőkéje legalább is a gazdaságnak megfelelő forda szabályszerű készletével megegyező legyen. 6. Az évi használatokra vonatkozólag a helybeli kezelőségnek azon idő keretén belől, melyre a vágatási terv megállapított, megfelelő szabad kéz engedendő a fennálló kelendőségi viszonyok figyelembe vételére.

Fürst államtanácsos (Aschaffenburgból) azon nézetet vallja, hogy ezen kérdésben a határozat elől kitérni nem szabad. Mindenek fölött a közgazdasági álláspontra kell helyezkedni, nem pedig az erdőrendezésére. Guttenberg 1, 5. és 6. pontját ajánlja némi módosítással elfogadásra, mihez nevezett is hozzájárul.

Dimitz min. tanácsos nem ért azzal egyet, hogy különbség látszik a községi, hitbizományi s alapítványi, meg az állami erdők között. Az állam egészének tagozatából indul ki s azt mondja: a mi a család s a község kötelessége, az még nagyobb mértékben kötelessége az államnak. Guttenberg 1. pontjába ennél fogva felvételni kívánja azt, hogy a követelmény azon erdőkre terjedjen ki, melyek az állam s a községek tulajdonát képezik.

Zedtwitz Ant. gr. egyetért Fürsttel; az államnak azon kell lennie, hogy az állam tulajdonát nem képező erdők rendesen kezeltessenek.

Zenker sajnálja, hogy ma az erdők használatának állandóságát akarják eltemetni. Guttenberg javaslatainak tenőre a pénzügyi gazdaság, mely az erdőben nyugvó tőkétől évenként legnagyobb járadékot kívánja kicsikarni, állítólag a nélkül, hogy az erdő tőkéjéhez nyulna. Dimitz azon nézetéhez járul, hogy az állami erdőket úgy kell kezelni, mint a hitbizományiakat.

Dr. Jäger (Tübingenből) Guttenberg 1. és 6. pontját ajánlja elfogadásra.

Judeich Ostwalddal szemben azt vitatja, hogy az az eset is bekövetkezhetik, midőn kevesebbet használunk, mint a mennyit a legszigorubb tartamosság követel; a mi szintén nem tartamos használat. Az a kérdés, hol végződik a tőke használata és hol kezdődik az erdei járadék? A felelet erre mindig legnagyobb nehézségét képezi a pénzügyi gazdaságnak. Ostwald javaslatával rokonszenvez ugyan, az említett nehézségeknél fogva azonban nem szavazhat rá.

Guttenberg azt állítja, hogy Zenker őt nem értette meg; de viszont ő Dimitzzel nem ért egyet: ő nem akarja egyenlő lábura állítani az állami erdőt a hitbizományi meg a községgel. Az állami erdő középen áll a községi s a nagy birtok között.

Bedő az erdő állagát minden államban lehetőleg biztosítani akarja. Nem járja annyi erdőbirtokfeleséget állítani fel, a mint azt Guttenberg tette; ő csak magánbirtokost ismer, meg olyat, a ki csak az erdő használására jogosult (járadék élvező erdőbirtokos) s ez utóbbiakhoz tartozik az állam is. Az állam nem más, mint a községek egyeteme, a legnagyobb község. Azok közé tartozik, kiknek erdeit a legszigorubb ellenőrzés alá helyezni kell. Azért kéri az államot a határozatba azon értelemben venni fel, a mint azt Dimitz javasolta.

Határozat.

1. Az erdészeti gazdaság szigoru tartamosságának követelményét, ezalatt a fatömeg folytonos és egyenlő használatának biztosítását értve, a faszükséglet és forgalom mai viszonyainál fogva nem lehet többé általános követelményképen fentartani, hanem — addig, míg a jövedelem egyenlősége

más uton-módon biztosítva nincsen, — csak is azon birtoknál, mely állami vagy községi tulajdont képez, vagy a hitbizomány, az alapítvány vagy a külön czélra szántság, avagy a jelenlegi birlaló használati jogosultságának jellegével bir.

2. Az előbbi minőségbe nem tartozó erdei nagybirtokon csakis a használat állandóságára és megközelítő egyformaságára kell törekedni, melynek alapját az egyes részeiben nagyság és fekvés szerint jól rendezett korosztályzati viszony létrehozása képezi.

3. Az évi használatok nagyságára vonatkozólag a helybeli kezelőségnek azon idő keretén belül, melyre a vágatási terv megállapított, a fennálló kelendőségi viszonyok figyelembe vételére megfelelő szabad kéz engedendő.

c) *Alosztály. Erdőmérnökség.*

Szept. 3. Eln. Demontzey párisi főerdőfelügyelő, Landolt zürichi tanár, jegyző E. Böhmerle.

103. kérdés. Előadók: P. Demontzey párisi főerdőmester, Landolt tanár főerdőmester (Zürich), dr. T. Wang erdőfelügyelő-segéd (Bécs). »Mely tapasztalatok léteznek a vadpatakok és lavinák szabályozására és megkötésére vonatkozólag?«

»Nem volna-e indokolt a vadpatakok szabályozását nemzetközi kérdéssé tenni s miképen volna ez megvalósítható?«

Mind a három előadó megvilágítván a tárgyat, Dimitz azt indítványozza, hogy kéressenek fel azok javaslattevésre.

Salzer min. tanácsos Bécsből: Demontzey és Landolt megmutatták, miképen történik a vadpatakok szabályozása Franciaországban és Svájcban, s utóbbi arról is értesített,

mennyivel segívezi a svájci szövetség tanács ezen építkezéseket. Ausztriában is a vadpatakok szabályozása többnyire állami segítséggel történik s ez az összes költségnek mintegy 30—50%-át teszi ki. Az állam hozzájárulása itt a Svájc 70%-ához képest kicsi. Nálunk azonban a segítségnek még más módja is van gyakorlatban, a mennyiben az állam az előleges felvételeket, valamint az építkezést magát saját közegei által végezteti, minek folytán a tervezés és az építésvezetés költségei egyes esetekben elmaradnak. A mi a kisajátítást illeti, az mindenütt megengedhető. A mennyiben a vadpatak környékében az erdő fenntartásáról van szó, az erdőtörvény arra vonatkozó határozatai lépnek érvényre. A saját kezelésben való építést ajánlja, mert az ellenőrzés s az anyag beszerzése többnyire nehéz. Következő határozatot ajánl: a saját kezelésben való építés előnyei elismertetnek és ajánltatnak.

Landolt ajánlja, hogy ezen ügy elintéztessék. Franciaország és Svájc nincsenek a kérdés által érdekelve, mert az elsőnek valamennyi folyója idegen terület érintése nélkül közvetlen a tengerbe ömlik; a másodiknak folyói pedig tavakba szakadnak, s a magukkal ragadott törmelék ott lerakják. Svájccsal ez irányban tárgyalásokat kezdeni haszontalan volna. Másként áll a dolog Ausztriával, kiváltképen az Alpések déli lejtőire vonatkozólag.

Salzer Landoltnak azon nézetéből kiindulva, hogy a vadpatakok szabályozásának kérdése internacionális jelentőségét ott veszíti el, a hol a törmelék lerakódik s ennél fogva többé ártalmas nem lehet, azt hiszi, hogy a vadpatak-szabályozás nemzetközi jelleggel csakugyan bírhat, ha ez minden esetben nincs is úgy. Valamely ország különösen érdekelve lehet a szomszéd ország területén létező vadpatakok szabályozása iránt. Csak egy konkrét

példát hoz fel. Az Avisio legfőbb törmelék-szállítója az Etschnek, melynek ágya ennek az anyagnak felvétele folytán folyvást emelkedik. Hogy a víznek nagyobb erőt kölcsönözzenek a törmelék tovaszállítására, az Etsch medrét összeszorították. Eredmény nélkül azonban, mert a régi törmelékhez folytonosan új jó hozzá. Habár az Avisio által közvetlenül osztrák birtok van veszélyeztetve, mégis Olaszország is érdekelve van ezen patak szabályozása által, mert a míg az meg nem történik, meg nem szűnnek az áradások Veronánál. Vadpatakok szabályozásánál nézete szerint az internacionális jelleget megtagadni nem lehet.

Pollák főmérnök (Bécsben) utal a legutóbbi rajnai katasztrófára. Az ily körülményeknek semmi más nem az okozója, mint a svájci Rajna-vidékben létező vadpatakok elhanyagolása. A Rajna évenként 60.000 m^3 törmeléket hoz le magával; a folyammeder az arlbergi pálya építése után 1.5 m -rel magasbodott; a meglevő védgátak elégtelenek, a víz tullépi azokat, s a törmeléket kidobja fölöttük. Épen a Rajna élő példa a vadpatakok szabályozásának nemzetközi voltára; mert mit tehetünk mi az osztrák földön, ha a svájci patakokat nem szabályozzák előbb? Azt javasolja, mondja ki a congressus, hogy a vadpatakok szabályozásának kérdése kiválóan nemzetközi természetű.

Dr. Jäger főerdész ellene van annak, hogy a vadpatakok szabályozásának nemzetközi jelentőség tulajdonnassék. Okai ezek. Ha a kormányokkal összeköttetésbe lépünk, biztossággal meg kell mondani tudnunk, mire képes az erdő, s mire a szabályozás. Távol vagyunk azonban attól, hogy megtudnók mondani, hogy az erdő egyáltalában bir-e valamit nyujtani ez irányban, s ha igen, mennyi az, a mit nyujthat. Ha azt mondjuk, az erdő letarolása következtében itt árvíz támadott, nem mondhatjuk, erdősítés

folytán a további árvizveszedelem meg lesz akadályozható. Azon határozatot javasolja, hogy a szomszédos államok az őket érintő vadpatakok szabályozására nézve esetről-esetre egyezkedjenek.

Kožešnik erdőmester megjegyzi, hogy az erdő befolyását már sokszor megbeszélték és kétségbe vonták, s azért hatása mégis kétségtelen.

Tiniecki tanár Galicziára vonatkozólag kimutatja, hogy az erdőnek nagy fontosságot kell tulajdonítani; míg a Kárpátok erdők voltak, nem volt árviz; most ahol az erdőket elpusztították, évről-évre vannak áradások.

Jäger megjegyzi, hogy a fölött, hogy a jó erdő maga sokat használni képes, nincsen kétség. Ezután Uexküll gróf összegezve a mondottakat, kijelenti, hogy a vita eredménye szerint: 1. vannak viszonyok, a melyekben nemzetközi megegyezésre nincsen szükség, és 2. de vannak olyanok, a melyekben az előnyös. Az előadók terjesszenek javaslatot elő, hogy mely körülmények között kívánatos és szükséges az.

Dimitz arra figyelmeztet, hogy nemcsak arról van szó, hogy a vadpatakok szabályozásának nemzetközi jelentősége a különböző államok versenye tekintetében megvilágíttassék, hanem arról is, hogy a szabályozás technikája körül eddig szerzett tapasztalatok, melyeket itt oly jeles szakértők előadtak, határozott tételekben összegeztessenek.

Határozat.

1. A vadpatakok és azokhoz hasonló természetű folyók szabályozása sürgősen szükséges, s azt szorgalmasan folytatni kell.

2. Ez a közjóra nézve oly nagy fontosságú kérdés Európa minden országaira nézve, habár különböző mérték-

ben, érdekel bir; nemzetközi tárgyalás tárgyát kell tehát képeznie, a melyben keresztülvitelének általános alapelvei megállapíttassanak, míg a foganatosítás eszközei a közvetlenül érdekelt országok számára tartatnak fent.

d) *Alosztály. Erdészeti oktatás.*

Szept. 4. Eln. Puton, igazgató Nanczyban, dr. Hartig, tanár Münchenben. Jegyző dr. Cieslar (Mariabrunnból).

104. kérdés. Előadó: dr. B. Altum (Eberswaldéból), dr. H. Nitsche (Tharandból), G. Henschel tanár s erdőtanácsos (Bécsből). „Egységes nomenclatura elérése az entomologia és a botanika terén.“

A jelen nem levő Altum javaslata a következő: 1. a species-nevekre vonatkozólag: a) az erdészek előtt egészen ismeretlen prioritási nevek ne vétessenek fel; az írók azonban vegyék fel azokat, mint synonymákat, hogy ez uton lassanként ismertté váljanak. b) Bebizonyított hibás meghatározások igazíttassanak ki. 2. A genusok egyenlő használatára vonatkozólag: az erdészre fontossággal nem bír al-genusok elhagyásával a nomenclatura, valamint a tanítás alapjául szolgáló rendszer lehetőleg egyszerűsíttesék. A másik két referens is lehetőleg egyszerű nomenclatura mellett szól.

Hartig azt mondja, veszedelmes dolog az erdészeket nomenclatura tekintetében izolált állásba juttatni.

Wachtl, (Bécsből), arra utal, hogy a jelenlevő előadók csakis a mai kort tartották szem előtt, a nélkül, hogy a jövőre figyelemmel lettek volna. A tanulóra nézve, a ki a tanulás megkezdése előtt semmi nevet sem ismer, mind egy, akármilyet tanul, s a megtanultat megtartja emlékezetében. Ha ma a növénytan és állattan általános álláspontjára helyezkedünk, nem akarunk nagyobb nehézséget a tanuló fiatalságnak, mintha különleges erdészeti entomológiát és

botanikát teremtünk. A mit a mezőgazda megbír, az nem okozhat az erdésznek sem nehézségeket. Az urak oly utra akarnak térni, a melyre az erdésznek lépni nem volna szabad. Szabad utat a vizsgálódásnak, nem pedig béklyót lábaira!

Borggreve kijelenti, hogy az előtte szóló elfeledkezett arról, mily nehéz az öregebb erdésznek magát a fiatalabbal megértetni. Ezt pedig nélkülözni nem lehet. Hasonló utat, mint a minőre most az erdészek lépni akarnak, választottak pár év előtt a botanikusok, a mennyiben Drezdába bizottságot hívtak egybe a coniferák jövőben használandó neveinek megállapítására. Itt is hasonlót kellene tenni s a kötelező catalogust bizottsági uton állapítani meg. Felolvassa javaslatát. (L. a határozatot.)

Judeich a referensek álláspontját fogadja el. Tiltakozik az ellen, hogy ezen álláspont nem-tudományosnak neveztessek. Csak arról van szó, miképen védhetik meg magukat legjobban az erdészek a nevek örökös változása ellen. Borggreve javaslata, hogy bizottság hívassék egybe, helyes, s már benne van a Nitsche-féle javaslatban. A nehézség abban van, hogy mikép alakíttassék meg a bizottság.

Nitsche kijelenti, hogy soha sem volt szándékában külön erdészeti nomenclaturát javasolni; bizottsági eljárást kíván, a mely figyelemmel a gyakorlati czélokra s ellentétben a tiszta tudományossággal, nomenclaturát állapítson meg s hogy a munka az egész európai, vagy legalább a német faunára kiterjesztendő volna.

Borggreve ellene van annak, hogy az egész európai faunára és florára terjesztessék ki a munkát; Henschel pedig következő javaslatot terjeszti elő a bizottság munkakörére nézve: egyszerűsítsék az erdészeti nomenclatura különös tekintettel a gyakorlati erdész szükségleteire, a

mennyiben az a nem fogalmának megzavarása nélkül történhet. Még egy pár jelentéktelenebb felszólalás után elfogadtatott a Borggreve-től eredő következő

Határozat.

1. Egyöntetű nomenclaturához az erdészeti zoologia és botanika terén a legzélravezetőbben névsor (catalogus) után lehet jutni, melyet arra kiküldött bizottság készít.

2. A bizottság első sorban a nagyobb európai erdészeti iskolák állattani és növénytani képviselőinek önkéntes belépése által alakítandó meg.

3. A drezdai tárgyalás határozatának elismerése mellett a névsorban minden erdészeti szempontból fontosabb állat- és növényfaj a jövőre nézve az ajánlott nagy nemek után egy fajú névvel jelölendő meg, s ahhoz csatolandók a fontosabb synonymák.

A bizottságok egybehívására dr. Nitsche (Tharand), Henschel (Bécs), dr. Hartig (München) és dr. Altum (Eberswalde) tanár urak kéretnek fel.

e) Alosztály: erdészeti kísérleti ügy.

Szept. 3. Elnök Ebermayer müncheni tanár, Eriksson albanoi tanár. Ezek jelen nem létében ő Exc. gróf Hoyos elnökölt. Jegyző: Böhmerle Emil.

105. kérdés. Előadó: Dr. C. v. Fischbach főerdőtanácsos (Sigmaringenből).

„Mely utak választandók az erdők jótékony hatásának bizonyítására.“

Fischbach jelentését következő szavakkal végzi: A mig a bizonytalanság tart, kötelességünk az erdőt érintetlenül

megtartani, s igyekeznünk kell számára az elveszett tért ismét visszahódítani. Ezen irányban örömmel működhetünk közre, s kérem is, hogy önök ebben az irányban a nagy közönység körében is tevékenyek legyenek; mert hogy az erdő fenntartásáért teljes eredménnyel munkálkodhassunk, meg kell nyernünk számára a lakosság minden rétegét, valamint a törvényhozókat is.

Dimitz min. tan.: Azon körülmények tudományos kutatására törekedünk, a melyek az erdő jótékony hatásának alapjául szolgálnak, s az ezen célra vezető utra több államban jelentékeny eredménnyel léptek. Az exact bizonyítás mellett a történelemnek is meg kell adni jogát. Ha áll az, hogy bizonyos vidékeken a gyümölcs meg a szőlőtenyésztés hanyatlása lépést tartott az erők pusztulásával; ha másutt szemmel látható, hogy némely folyam környékében az árvizek gyakoribbá és rombolóbbá váltak, mióta az erdők tönkremenése nagyobbodott; ha egyáltalában meg lehet állapítani, hogy mennyiben és hol vont maga után az erdőtlenedés kiható éghajlati változásokat és okozott annak következtében a kulturára káros hatást: akkor ebből azt kell és szabad következtetni, hogy az erdőnek a helyi éghajlatra bizonyos befolyása van. Megengedi, hogy az ilyen történelmi adatoknak felhasználása az irodalomban mostanáig nem történt mindig oly szorgalommal és lelkiismeretességgel, a mint szükséges lett volna. Az ilyen, könnyelműen világba bocsátott iratok hozzájárultak a történelmi bizonyítás hitelének megrendítéséhez. Érdemes volna pedig a történelmi bizonyítást szervezni. A kutatások, a megfigyelés és kísérletezés útján haladva még sok időt fognak igénybe venni; a vita az erdő jelentősége fölött még sok ideig fog tartani, s végre, mikor már a megfigyelés és kísérletek bizonyos számú eredménye fekszik majd előttünk, még mindig meg lesz a veszedelem,

hogy bizonyos tudományos irányzatok egymással hajba kapnak. Az csak árt az erdőnek. Olyképen szervezve képviseli magának a történelmi kutatást, hogy természettudományokban és erdészetben jártas férfiak az erdő-pusztítás jellegzetes vidékeire küldetnek, s ott az erdőtlenedés történetére vonatkozó minden anyagot egybegyűjtenek, és megrostálnak, egyuttal pedig megvizsgálják, milyen viszonyban állott az erdőtlenedés előrehaladása azon változásokkal, melyeket az éghajlat különböző időszakokban és különböző tevékenységében szenvedett. Az elfogadott határozatot hozza javaslatba.

W e i s e erdőtanácsos (Karlsruheból): Az erdő azon hatásának megvizsgálására, melyet a levegőre gyakorol, két egymással szemben álló módszer van: 1. egyesített mezei és erdei állomások utján való vizsgálás, 2. a radiális-rendszer. Utóbbit ajánlja. Az egyesített állomások ellen már évek előtt felhozták azt, hogy azok utján az erdőben mezei, a mezőben erdei levegőt vizsgálnak. Van ebben igazság; mert az állomások oly közel vannak egymáshoz, hogy okvetlenül ugyanazon levegő kétszer vizsgáltatik meg, a mi a meglepően egyenlő eredményeket megmagyarázza. Ezen alkalommal ajánlani lehetne a radiális állomásokat. Azt hiszi, hogy az erdőn át lassudni kell a levegő mozgásának és megemlíti, hogy a levegő járásának különböző voltát az erdőben és azonkívül eddig sehol sem vizsgálták.

Guttenberg erdőtanácsos arra figyelmeztet, hogy az erdő jótékony hatásának bizonyítása fölötté nehéz, s a legnagyobb gondosságot követeli. A hol azonban arról van szó, hogy az erdő hatása vizsgáltassék meg árvizek támadása tekintetében, csak a történelmi bizonyítás alkalmazható.

Sprengel, bonni erdőmester előtt úgy látszik,

mintha némi mennyiség-tani viszony volna az eső mennyisége és az erdősültség foka között. Ha valamely idő és vidék eső mennyiségével az erdősült terület számát osztjuk, a hányados egészen egyenletes, még pedig annyira, hogy a közép-német-országi viszonyokra vonatkozólag csak a harmadik törtszám-ban különbözik 1—3 ezredrésznyiben.

Zenker erdőmester (Pisekből) azt mondja, hogy a kérdés, vajjon az erdőnek van-e befolyása az eső mennyiségére, Csehországban már eldőlt. Mikor 12 év előtt a weiszwasseri erdészeti iskola boldogult tanára, Purkynie kijelenté, hogy az esőmennyiség csakis tellurikus viszonyoktól függ, a cseh erdészek feltámadtak ellene és ombrometricai vizsgálatokba fogtak és számos év mulva be kellett vallaniok, miszerint mégis Purkynienek volt igaza. Az egész országra vonatkozólag az esőmennyiség tisztán tellurikus körülményektől függ; hogy miképen áll azonban a dolog az egyes vidékek viszonylagos vízmennyiségeivel, az más kérdés. Azt javasolja, mondassék ki korlátlanul, hogy az erdő befolyása a helyi éghajlati viszonyokra történelmi uton és radiális állomások segítségével vizsgálendő.

Határozat.

1. Az erdő jótékony hatásának vizsgálása minden kultur-állam legfontosabb és legsürgősebb ügye.
2. A bizonyítás anyagát statisztikai s ugyszintén természettani kísérleti módon, minden célra vezető eszköz felhasználásával, oly gyorsan, a mint csak lehet egybe kell gyűjteni.
3. Azon bizonyítékok mellett, melyeket ez uton szerezni lehet, jogosult a történelmi vizsgálat is, a mennyiben

az gondos és szakavatott helyi tanulmányok s a tényeknek tudományos megállapításával egybekötve történik.

4. A congressus ajánlja ennél fogva a kormányoknak, hogy az erdőpusztulás következményeinek történelmi vizsgálatát gondosan szervezzék.

Szept. 6. Eln. Hoyos gróf. Jegyző R. Kopeczky.

106. kérdés. Előadó: Dr. A. Cieslar adj. Mariabrunnból és H. Reuss erdőmester Dobóisch-ból.

„A tenyészanyag megválasztása (Zuchtwahl) az erdőgazdaságban.“ Első előadó a következő tételt állítja föl: 1. A rendszeres (methodikus) megválasztásnak jogosultsága és szükségessége az erdőgazdaságban nem tagadható. 2. A természetnek a szerves lényekre vonatkozó s ide tartozó törvényei keretén belül maig csak kevésbé ismeretesek azon előnyök részletei, melyeket az erdőgazdaság a tudatos erdőtenyészeti megválasztás útján elérhet és a jövőnek fontos feladatát fogja képezni az erdészeti tudás ezen mezejének szorgos és szakadatlan művelése. 3. Legalkalmasabb intézetek ezen munkára állandóságuknál fogva az állami erdészeti kísérleti állomások. 4. A megválasztásnak első sorban arra kell törekednie, hogy minden tenyészeti vidéken s minden fanemből megfelelő termőhelyen szedett mag vettessék el azon célból, hogy fákat neveljünk, melyek a számos generáczió át történt öröklés folytán az illető termőhelyre nézve gazdasági szempontból minden tekintetben a legalkalmasabbak. 5. A vizsgálódásoknak ki kellene deríteni, milyen befolyással van az anyafának kora, egészségi állapota, növekedési képessége, termete, az esetleges különféle sérülés, melyet élete folyamában szenvedett, az utódokra. 6. A megválasztásnak tekintettel kell lenni a mag szembebeli nagyságára (a szemek súlyára, a csirádzás százalékára és erélyére). 7. A megválasztás

elveire figyelemmel kell lenni a csemeték kiválasztásánál a csemetekertekben és faiskolákban, a fák kiválasztásánál az áterdölési és vigályos vágások alkalmával.

A második előadó, Reuss, annak szükségét hangoztatja, hogy a kiválasztás elvei szerint kell eljárni tenyésztési kísérletek alkalmával, utal azonban egyidejűleg arra, hogy ismereteink jelenleg az öröklődés fölül igen tökéletlenek; hogy a kölcsönös termékenyítés (Wechselbefruchtung) befolyást gyakorol és bizonyos jellegzetes tulajdonságok öröklődése gyakran tökéletlen. Példa gyanánt a szomoru lúcz fenyő (Schlangenfichte) magját említi, a melyből csak 40% csemete lett az anyjához hasonló.

Borggreve-nek más a véleménye. A milyen nagy a szerepe a megválasztásnak a mezőgazdaságnál s a természetani vizsgálódások mezején, oly kicsi jelentősége van annak még előreláthatólag évtizedeken át az erdőgazdaságra nézve, 1. mert a tenyészanyag izolálása a kölcsönös termékenyítés megakadályozása céljából ki nem vihető. 2. Az erdei fák hosszú életkora miatt az eredmény csak hosszú idő múlva állapítható meg. 3. A vásárolt magnak származási helyét alig lehet némi biztossággal megállapítani. Következő határozatot javasol: 1. A megválasztás a fajon belül az erdőgazdaság mai állapota szerint valószínűleg általában vagy legalább évtizedekre nélkülöz minden kilátást. 2. A kutatás további feladata a botanikusok dolga, kiváltképen azoké, kik erdészeti szakintézetekben működnek. 3. Jó növésű állaboknak jól végzett természetes felujtása által a hibás megválasztás rossz következményeit legbiztosabban kikerülhetjük. 4. Gyakorlati célú egyedül későn zöldülő növényegyedek kiválasztásával és külön iskolázásával lehet elérni.

Hartig tanár abban a tekintetben, hogy a tenyészanyag megválasztására vonatkozó intézkedések az erdészeti

üzemben nehezen kivihetők, egyetért Borggrevevel; azt hiszi azonban, hogy ez irányban mégis már most dolgozni kell, s ennél fogva e munkát az erdész segédkezése mellett a botanikusokra kívánja bízni.

Cieslar kiemeli, hogy a kölesönös megtermékenyülést soha sem tarthatjuk figyelemmel és hogy fel lehet tenni, miszerint a nagyobb összefüggő erdőterületről származó mag bizonyos egyformasággal fog birni. A később vagy korább zöldülő növényeket a termőhelyhez alkalmazkodva használjuk fel.

Dr. Schwappach tanár (Eberswaldeből) egyetért az előadóval és dr. Hartiggal; az egyes állabokra vonatkozólag igaza van Borggrevenak, de nem nagy területekre nézve. A svéd magból származó növények ellentálló képessége kétségkívül bebizonyult. A gyakorlat Borggreve szálaló áterdölésénél (Plänterdurchforstung) legnagyobb súlyt a rossz növésű fák eltávolítására helyez s ennél fogva Borggreve javaslatának 3. pontját nem ellenzi.

Weise, tanár s erdőtanácsos, utal azon nagy nehézségekre, melyekbe a rendszeres megválasztás a gyakorlatban ütközik, s azt véli, hogy magfákat kellene feltartani arra a célra, hogy az erdőkezelő hivatal a mag biztos származási helyéért felelősséget vállalhasson.

Dr. Borggreve azt hiszi, hogy az nem határoz, ha valamely növény kezdetben jó állapotban van. A Darwin-féle irány megkülönböztet öröklött és szerzett tulajdonságokat s ő azt hiszi, hogy ez utóbbiak a növényeknél is játszanak szerepet. Jó termőhelyen gyenge csemeték is jól tenyésznek. Kétkedik rajta, hogy a svéd fenyő külön fajtának (Rasse) bizonyulna, mert kölesönös megtermékenyülés folytán összeköttetésben van az orosz és rigai pinusokkal.

Hempel tanár említi, hogy exotikus növények termelésénél azt tapasztalta, hogy a megválasztásnak van szerepe. Egyetért az előadók javaslatával; a szabályokat azonban általánosabban fogalmazná, s ajánlja az alábbi elfogadott határozatot.

Határozat.

1. A rendszeres megválasztásnak jogosultságát és szükségét az erdőgazdaságban tagadni nem lehet. Ezen tárgynak tudományos megvizsgálása az erdészeti kísérleti állomások, meg az erdészeti tudományos vizsgálódásokkal megbízott intézetek feladata.

2. Az erdőtenyésztés gyakorlásának, a mennyire tudásunk jelenlegi állása megengedi, a tenyész-mag választása tekintetében a megválasztás gazdasági jelentőségével már most számolni kell.

*

Szept. 6. Elnök: dr. Ebermayer tanár. Jegyző: R. Kopeckzy.

107. kérdés. Előadó: dr. Schwappach Á. tanár (Eberswaldeből) és L. Dimitz min. tan. (Bécsből).

„Mily módon volna az erdőgazdasági kísérleti ügy eddigi szervezete kiegészítendő, hogy legalább azon államokban és államrészekben, a melyek klímái és kulturái viszonyaiknál fogva a megoldandó kérdéseknek közös, azaz egyenlő alapon nyugvó tárgyalását megengedik, az egyes környékek önállóságának veszélyeztetése nélkül, a vizsgálódások menetének egységes volta és a nyert eredménynek egységes értékesítése biztosítassék?“

Schwappach előadó, miután különösen a kísérleti munkálatok elforgácsolása ellen beszélt volna, és az erdészeti kísérleti ügy szervezését Ausztriában ez irányban bírálhatta volna, miközben a tartományok kísérleti állomásainak létjogát megtagadta, következő tételre jut: 1. A tudomány s gyakorlat számára való hasznosítás érdekében kívánatos, hogy az erdészeti kísérleti állomások mindazon munkálatai, a melyek nem vonatkoznak helyi kérdésekre, egységes alapelvek szerint végeztessenek. 2. A megkívánató egyöntetűség szükségessé teszi, hogy a kísérleti munkálatok különleges vezetése minden kerületben állandóan bizonyos személyekre ruháztassék. A kerületek nagysága részint politikai viszonyoktól függ, részint attól, hogy az illető személyekre a kísérleti munkálatok vezetése mint fő, vagy mint mellék teendő bízatik-e. 3. A kísérleti munkálatokat közvetlenül a kísérleti állomás állandó személyzete végezi. 4. Az egységes kezelés biztosítása érdekében a kísérletek vezetői koronként gyűlést tartanak, mely alkalommal a kísérleti területeket is beutazzák. 5. Ha a kísérletvezetők az anyagot az egyes vizsgálatokra nézve össze gyűjtötték, annak feldolgozása közös határozattal arra alkalmas személyiségre bízandó, s az összegyűjtött anyag annak rendelkezésére bocsátandó.

A második előadó, Dimitz ministeri tanácsos ismereti az osztrák szervezetet és elismeri, hogy a szakértekezletek többféle hasznos dolgot indítottak meg, és a tartományok kísérleti állomásai, különösen az északnyugatiak sokkal járultak hozzá a statisztikai kísérletek kidolgozásához. Következő határozati javaslatot terjeszti elő: 1. Az erdészeti kísérleti állomásokat megillető feladatok közül természeténél fogva csakis az erdészeti meteorológiai vizsgálódás szorul azon államok nemzetközi megegyezésére, a melyek

ilyen munkálatokat egyáltalában megkezdettek, vagy később megkezdeni fognak. 2. Az erdészeti statisztikai kísérletek többnyire csak helyi jelentőséggel bírnak, s a szakbeli irodalom jelenlegi állásánál, valamint a kutatók szellemi együtt működésénél fogva nemzetközi megegyezéseket nem igényelnek. 3. Ennél fogva az egyes kísérleti állomások belső szervezésére vonatkozó intézkedések, a nemzetközi érintkezés formai szabályozása céljából, elkerülhetők. 4. Hogy az erdészeti meteorologia ügyében a nemzetközi együttműködés biztosított legyen, szükség esetében üljön össze az agrár-meteorológiai congressus, az 1880-ban Bécsben megtartottnak folytatásaképen, ennek megtörténte esetében súlyt helyez a különleges erdészeti irány megfelelő képviseltetésére. 5. Az erdészeti kísérleti ügy érdekében kívánatos volna, hogy minden kísérleti állomás kísérleteinek és megfigyelésének állapotát és eredményét koronként közölné, s iratait minden hasonló intézettel kicserélné. 6. Az ügyet nagyon előmozdítaná az európai államok mező- és erdőgazdasági kísérleti ügye számára alapítandó központi közlöny.

K. B ö h m e r l e segédmérnök (Mariabrunnból), mint a kérdés felvetője, kijelenti, hogy a kísérleti állomások fennálló szervezete nincs célba véve, csak az kívánatos, hogy a congressus javaslatot tegyen arra nézve, hogy miképen lehetne elejét venni annak a veszélynek, hogy az egyes országokban nyert kísérleti eredmények az alapelvek egyöntetőségének hiányában az erdészeti tudomány és gazdaság körében való értékesítésre nézve veszendőbe mennek, következő javaslatot terjeszti elő: 1. (mint a Schwappaché). 2. Az egyetemes vezetés biztosítására ajánlatos, hogy a tanácskozásokban az egyes országok részéről kiküldöttek jelenjenek meg, a kik a tanácskozásokban és a szemlékben is részt vesznek.

Schuberg erdőtanácsos (Karlsruhéból) utal arra, hogy az erdészeti kísérleti ügynek egyrészt természetvizsgálati feladatokat kell megoldania, másrészt az emberi gazdálkodás befolyását az erdei állatokra kell megvizsgálnia. Ugyanaz a feladata tehát, mint a statisztikai congressusoknak, és a munkák sok tekintetben olyanok, hogy egyes ember azokat el nem végezheti. Badenban már 50 év óta foglalkoznak kísérletekkel s azt tapasztalták, hogy a területek kiválasztását különböző személyekre bízni nem kell, s az elfogadott határozat első pontját hozza javaslatba.

Guttenberg erdőtanácsos és tanár azt véli, hogy több pontra nézve törekedni kell közös és egyöntetű eljárásra, pl. a teljes zárlat (Normalbestockung) megítélésénél, alakszámokra vonatkozó felvételeknél; a kísérleti állomások szervezése azonban maradjon az egyes tartományok dolga. Következőket javasolja: 1. (mint a Dimitzé). 2. A tudomány és gyakorlat körében való általános használhatóság érdekében kívánatos, hogy az erdészeti kísérleti állomások egyéb munkálatai is, a melyek nem vonatkoznak tisztán lokális kérdésekre, egységes alapelvek szerint végeztessenek; ez a munkatervék és eredmények közzlése s a vezetők időszaki gyűlésezése által érhető el.

Sprengel erdőmester utal a kísérleti ügynek összeköttetésére a statisztikával, s következő tételre jut: ha az erdészeti kísérleti ügy nemzetközi jellegűvé tétetik, a kísérleti állomások eddigi feladataihoz kell csatolni az egyes erdészeti üzemmódok munkajáradékanak (Arbeitsrente) vizsgálatát is. A cserhántó erdő jövedelmezőségét pl. elterjedésének jelentékenyebb környékein a munkás kérdés nélkül már meg nem lehet itélni.

Weise erdőtanácsos a kísérleti ügy külön szervezése mellett van, de hiszi, hogy számos pontra nézve

szükséges volna az egyöntetű eljárás. Zenker erdőmester ellene van a központosításnak, s védi Schwappach ellenében az osztrák szervezést. Ebermayer tanár utal arra, hogy az erdészeti kísérleti állomások lassanként és nemzetközi megegyezés nélkül jöttek létre; kiemeli Ausztriának a radiális állomások behozatala által szerzett érdemeit. Több dolgot számlál fel, melynek vizsgálása szükséges volna, nevezetesen az erdőnek a szél erejére, a talajvizre stb. gyakorolt befolyását. Dimitz újabb felszólalásával utalt arra, hogy a végzett megfigyelések kicserélését pótolja a közlekedés szabadsága az irodalom és összejövetelek útján. Még néhány felszólalás után elfogadtatott a következő

Határozat.

1. Hogy az erdészeti kísérletek munkájának és közlésének egységes alapelvek és közös formák szerint való végzésére ut nyitassék, bizottság nevezendő ki, a mely minél hamarabb egybe üljön és koronként azon országok kiküldötteit gyűlésre hívja, a melyek a kísérleti ügyben részt vesznek, vagy részt venni akarnak.

2. Ezen bizottságnak figyelembe kell vennie a tárgyalások folyamán javaslatba hozott határozatokat.

3. Ezen bizottság áll a kísérleti állomások főnökeiből, nevezetesen: Boppe (Nanczy), Bühler (Zürich), Dankelmann (Eberswalde), Friedrich (Mariabrunn) és Söltz (Selmeczbanya). Más tagok választását ez a bizottság eszközli.

f) *Alosztály. Fakereskedés, faipar.*

Szept. 6. Elnök: Hoyos gróf, zágrábi erdőigazgató, Ostwaldr igai erdőmester, jegyző: R. Kopeczky.

108. kérdés. Előadó: K. Kellner igazg. (Podgorából).
„Mily eredmények értek el és mily hala-

dás történt a fának vegy-műtani használatára vonatkozólag?”

A congressus tudomásul vette előadó jelentését, melyből megemlítést érdemel azon kijelentése, hogy a cellulozegyártás ma is jelentékeny famennyiséget fogyaszt, s hogy csak idő kérdése, mikor veszi kezdetét a szesz gyári előállítás a fából. Azt jövendőli, hogy a szeszgyártásban nem sokára jelentékeny változás fog beállani.

A Vas- és Zalavármegyében törvényellenesen felosztott urbéres erdők egyesítéséről és kezeléséről.

Irta: Csarny Győző, m. kir. helyettes erdőgondnok.

Az 1871. évi LIII. törvénycikk, mely az urbéri rendezés alá eső s a volt jobbágyok számára faizási jogosultság fejében kihalandó erdőtér mennyiségének és elhelyezésének megállapításáról intézkedik, elrendeli azt is, hogy a volt urbéresnek számára kihalandó erdőtér mint ezeknek »közös erdeje kezelendő s hogy a gazdálkodás az ily erdőre nézve a fennálló vagy ezután kibocsátandó szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.“

Az erdőtörvény (1879. évi XXXI. tv. cikk) érintetlenül hagyja az imént említett törvény rendelkezését; azonkívül — és pedig függetlenül attól — az erdők fentartására és kezelésére vonatkozó általános rendelkezései mellett különösen elrendeli, hogy az urbéri birtokrendezés folytán kihalott s az 1871. évi L. III. t. cz. fentebb idézett §-a szerint közös urbéri erdő rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezeltesék.

A volt urbéreseknek a faizási jogosultság fejében

nyert urbéri erdők feletti rendelkezési jogát tehát már az 1871. évi LIII. törvényczikk korlátok közé szorította, mintegy utját szegni akarva az önkénynek és az ebből eredő ballépéseknek, a mik rendesen rossz következményekkel szoktak járni. Erdejüket azonban a volt urbéressek maguk közt sok helyen felosztották és pedig némely vidéken mindjárt az urbéri egyezség megkötése után. Más helyen azonban csak később történt meg ez a felosztás; sőt még az 1871-iki urbéri törvény életbeléptetése után is fordult elő itt-ott ilyen eset.

Az erdőfelosztásnak oka hihetőleg sokfelé az volt, hogy a lakosok mezőgazdasági művelés alatt álló területüket a túlnépesedés folytán kevésnek találták s a bajon a közös birtok felosztásával akartak segíteni azon reményben, hogy a felosztás után osztalékuknak mezőgazdasági művelésére többé-kevésbé alkalmas kisebb-nagyobb részét az erdőtől elvonhatják. Néhol azonban az osztozkodó urbéressek a felosztott erdőből semmit sem irtottak ki, a mi arra enged következtetni, hogy a felosztást ezek csakis azért szorgalmazták, hogy azután a korlátlan tulajdonukba jutó területrészeket kényük-kedvük szerint, szabadon gazdálkodhassanak. Egyébiránt az urbéres erdők felosztását nagyon elősegítette némely mérnök haszonlesése, ki a népet a felosztás törvényellenességéről fel nem világosítván, ilyen munkát elvállalt, sőt még rá is beszélt a volt urbéreszeket a felosztásra. Továbbá közreműködött még az is, hogy az ellenőrzésre hivatott közigazgatási hatóságok a felügyelet gyakorlását nem végezték megfelelő erélyességgel.

Az urb. erdők különben bizonyos körülmények között feloszthatók hatósági engedéllyel is; azon erdők pedig, melyeket a volt urbéressek az 1871. évi LIII. t. czikk életbelépte előtt felosztottak s a részesedett jogosultak

azoknak egyes részleteit külön-külön nevükre telekkönyvezteték, az erdőtörvénynek egyéb urbéri erdőkre vonatkozó rendelkezései alól kivétettek, vagyis eltekintve eredeti jogi minőségüktől, csak mint magántulajdont képező erdőterületek vétetnek számításba. Olyan erdők azonban, melyek ugyan már az idézett törvény életbelépte előtt osztattak fel, de az egyesek nevére, mint különálló birtoktestek, nem telekkönyveztettek vagy az idézett törvény életbelépése után és e mellett hatósági engedély nélkül osztattak fel, tehát a törvénnyel szemben még, mint közös birtokok, szerepelnek: a természetben is újra közös birtokokká egyesítendők s azután, mint ilyenek, rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelendők.

Szükségesnek tartom még annak felemlítését is, hogy a telekkönyv lapjain a tulajdonosoknak a közös erdőben való részesedési aránya általában kitüntetve szokott lenni, a mi ugyan az egyeseket részletenkint megillető tulajdonjog telekkönyvezésének tekintendő, tényleges felosztásnak azonban nem nevezhető. Egyik urbéres sem tudja a helyszínén kimutatni, hol van erdeje, mert maga a birtok a természetben szét nem is tagoltatott, de igenis tudja azt, hogy a jövedelem hányad része jut neki. Ilyenkor tehát az urbéres csak a haszonélvezeti jog felett rendelkezhetik, s ezt akár el is idegenítheti, a nélkül azonban, hogy az erdőnek közös birtok volta megszűnne.

A gyakorlatban sok olyan eset fordulhat elő, hogy az erdőtörvénynek előbb érintett rendelkezése tényleg széttagolt erdők közössé tételét teszi szükségessé. Miután pedig az ily hatósági engedély nélkül felosztott erdőkben az egymástól eltérő gazdálkodás miatt vagyis abból kifolyólag, hogy egy-egy birtokos a számára kihatított erdőrészt szálalva, a másik meg talán vágásszerűen kezelve használta, továbbá

hogy az egyik teljesen, a másik részben már ki is irtotta erdőjutralékát: oly állapot jött létre, hogy az ilyen erdők egyesítése és ezzel kapcsolatban a birtokviszonyoknak rendezése csak különleges intézkedéseknek alkalmazásba vételével foganatosítható úgy, hogy az eljárás sikere kielégítő legyen.

Hazánkban urbéri erdő majdnem minden vidéken van — s így a hatósági engedély nélkül történt felosztásnak és ebből folyólag a törvény értelmében szorgalmazandó újra-egyesítésnek kérdése sok helyen felmerülhet. Azt hiszem tehát, hogy nem lesz egészen érdektelen, ha a következőkben vázlatosan leírom azon eljárásokat, melyek alkalmazását a zala- és vasvármegyei, hatósági engedély nélkül felosztott urbéres erdők egyesítésénél láttam.

A hatósági engedély nélkül felosztott, volt urbéres erdők birtokviszonyainak rendezése a rendszeres gazdasági üzemtervek készítésével kapcsolatosan, de természetesen, mint annak előmunkálata szokott végrehajtatni. Mindenekelőtt azok a hiteles adatok puhatoltatnak ki, melyek az urbarialis viszonyokra és azoknak mikénti rendezésére vonatkoznak, melyekből egyuttal pontosan és megbízhatóan megállapítható az a terület is, mely egyesítendő, illetőleg berendezendő lesz. Megvizsgáljuk tehát és pedig rendszerint helyszíni szemlével kapcsolatosan, hogy az urbéri egyezségben vagy az urbéri rendezésre vonatkozó törvényszéki ítéletben milyen minőségű s mily számú telek után s telkenként hány hold erdő adatott a volt urbéreseknek faizási jogosultságuk fejében — vagy azt, hogy az erdő- és legelőilletőség együttesen hasítottatott-e ki és hogy künn a természetben is mindjárt az egyezség létrejötte vagy az ítélet kimondása után elkülönített-e egymástól?

Továbbá, hogy az erdő felosztása mely évben és mily

ezélből, feltétlenül-e vagy csak legeltetés vagy alomgyűjtés céljából történt, végül ha még irtások is fordulnak elő, vajjon az egyes erdőrészletek kiirtása mikor s mily kiterjedésben foganosított.

Mindezekből a berendezendő birtok jogi minőségét s kiterjedését már ismervén, megvizsgáljuk a berendezés tárgyát képező erdőn lévő állabokat, megállapítjuk az előforduló fanemeket, és azok korát, valamint a talaj minőségére nézve azt, vajjon feltétlen vagy nem feltétlen erdőtalajjal van-e dolgunk?

A tájékozás mindezekről azért szükséges, hogy a békés uton megkísérlendő egyesítés tárgyában gyűlésre hívott urbéresek elé legalább vázlatos tervet nyujthassunk az átmeneti idő alatt követendő gazdálkodási módról s különösen arról, hogy a haszonélvezetben az egyesek miként fognak részesülni a nélkül, hogy bármelyik birtokos megkárosodnék, s álláspontunkat biztosan megválaszthassuk arra az esetre is, ha a felosztás mellett az urbéresek mégis konokul megmaradnának, mikor azután a feltétlen erdőtalajon álló urb. erdőknek a törvényben és törvényes intézkedésekben gyökerező feloszthatlanságáról őket felvilágosítván szándékuk sikertelenségét kimutathatjuk és vonakodásuk káros következményeiről őket meggyőzhetjük.

Az erdő egyesítését célzó tárgyalások a földmvelési ministerium 33192/888. számú utasításához képest a főszolgabíróóság közbenjöttével indittatnak meg és lehetőleg békés uton vitetnek keresztül oly formán, hogy a lehetőség szerint az urbéresek minden tagját gyűlésre híván, általuk „barátságos megegyezés» alapján kiállított »kötelező nyilatkozat“-ot iratunk alá.

A tárgyalás alkalmával felvett jegyzőkönyv, mely az említett nyilatkozatot is tartalmazza, a közigazgatási bizott-

ság elé terjesztetik, mely erdészeti bizottságával azt tárgyalás alá véteti és a létrejött megegyezést az erdőfelügyelőség véleményének meghallgatásával elfogadja vagy elutasítja, illetőleg új egyezkedést rendel el. Végül azután felsőbb jóváhagyás végett az egyesítés tervét az előbb említett illetékes ministerium elé terjeszti fel.

Az erdők fenntartására irányuló törekvésből folyólag természetesen arra kell a szakközegnek törekednie, hogy a széttagolt erdő egyesítése, tekintettel a birtokosok jól fel fogott érdekeire, minden eszköz felhasználásával kivihető legyen, eltekintve azon ritkább esetektől, mikor a felosztás bizonyos helyi okokból hasznosnak mutatkozik és azt a talaj viszonyok meg is engedik.

E tekintetben mégis van valami megjegyezni valónk.

Fentebb ugyanis azt mondtuk, hogy a felosztott erdők egyesítése lehetőleg barátságos uton viendő keresztül. Ez azonban távolról sem amiatt történik, mintha ilyen alkudozásokra, egyezkedésekre a magunk részéről elkerülhetlenül utalva lennénk; de azért, hogy a felosztás okszerűtlenségét és káros következményeit a birtokosokkal megismertetvén, őket a jó gazdálkodási mód előnyeiről és a közös kezelésből rájuk háramló haszonról felvilágosítván, előttük az erdő egyesítését kívánatossá tegyük.

Ezeket elérve, a birtokosoknak a közös gazdálkodás iránti hajlamát ébresztjük fel, a mi viszonyaikat, foglalkozásukat és megélhetési forrásaikat tekintve, nagy fontossággal bír, annál is inkább, mert felvetett kérdésünkben erdőről, tehát oly vagyonról van szó, melynek kezelésénél és használatánál, még ha az nagyobb terjedelmű is, a lelki ismeretlen vagy előrelátás nélküli könnyelmű gazdálkodás feltétlenül és igen érezhetően megbosszulja magát; azután meg sok későbbi kellemetlenségtől s mondhatni kártól ment-

hetjük meg a birtokosokat, akik — ez már csak úgy van — szívesebben teszik meg azt, a mire maguk határozzák el magukat, mint azt, mit kényszerítve teljesítenek.

A tárgyalásnál különben a birtokosok az egyesítést majd minden esetben hevesen ellenzik és pedig többnyire a miatt, mert a míg az egyik birtokos erdőrésztét megkímélte, addig a másik nagy részben kihasználta vagy szántófölddé átalakította s így az egyes részletekből némelyek kisebb, mások nagyobb hasznot huztak a lefolyt idő alatt. Szerintök tehát azon birtokos, ki erdejét kímélte, ki nem vágta: érzékenyen károsulna mások előnyére. E tekintetben tehát felvilágosítandók a volt urbéresesek, hogy az erdő egyesítésénél valamennyi urbéres érdeke a lehető legmegtérősebb kielégítésre fog találni azzal, hogy az erdőt bizonyos idő, átmeneti fordá alatt oly módon fogják kihasználni, hogy a birtokosok új — ideiglenes, jobban mondva átmeneti — részesedési arányának megállapításánál az eddigi használatok mennyisége, tehát az egyesek birtokában volt erdőrészt állapota számításba vétetvén, az illető annál nagyobb haszonélvezetet fog huzni, minél kevesebb hasznot huzott előbb és — viszont.

Ha a birtokosokat sikerül az egyesítésre barátságos uton rábírnunk, úgy már hozzá láthatunk az egyesítési tervnek tüzetesebb kidolgozásához, a mi a gyakorlatban az ideiglenes gazd. tervnek elkészítésében nyer kifejezést, hogy addig is, míg a rendsz. gazd. üzemterv jóváhagyatik, a kezelés a kitűzött célnek megfelelő legyen.

Megtörténhetik, hogy a v. urbéresesek a jó szóra, tanácsra mitsem hajtanak s a felosztás mellett minden áron megmaradni akarnának. Ekkor aztán már azon eszközökhöz kell nyulnunk, melyek bőven rendelkezésünkre állanak arra, hogy az önkény s a rosszakarattal párosult elfogultság tul-

kapásai ellen az erdő- és nemzetgazdasági érdekeket megóvhassuk s az akaratoskodó urbéreseket saját javukra és érdekükben a jóra kényszerithessük. Mert hiszen ott van az erdőtörvény, mely a feltétlen erdőtalaju területeknek állandóan erdőként leendő mivélését, s ha ilyenek kiirtattak volna, azok újra erdősítését elrendeli; a minek következtében azután még a legelő területek kiirtása is tilos, ha azok fával borítva feltétlen erdőtalajon adattak ki; ott van azután még az 1871. évi LIII. t.-czikk, melyből a jogtalanul, engedély nélkül s egyszersmind okszerűtlenül felosztott erdők közössé tétele magától értetődik, minthogy egyik §-ában feltétlenül megköveteli, hogy az urbéreseknek erdőilletősége közösen kezeltessek.

Ezek alapján az egyesítés a tulajdonosok beleegyezése nélkül is végrehajtható, sőt, amennyiben ezen kötelezettség alól maga a törvény fel nem ment, a tulajdonosok ellenkezése daczára is törvényes erővel végrehajtható.

Az egyesítésnél — erdőgazdasági szempontból véve — az eljárás ekkor is ugyanaz marad, csak hogy az urbéreseknek, azok hajthatlanabb részének vagy egyes tagjának további ellenkezését, a mi ezentúl már csak erdőrendészeti áthágásban nyilvánulhat, nem szabad már tovább tünnünk, de nem is lehet, mert a törvény minden erdőrendészeti áthágásnak szigorú büntetését rendeli el.

* * *

A felosztott erdők egyesítésénél követendő eljárást behatóbban részletezni alig lehet. Az előforduló esetek annyira eltérők s egymástól annyira különböznek, hogy emiatt az alábbiakban csak néhány oly esetet igyekezem felhozni, melyek mintegy a főbb változatokat képviselvén, a különleges esetekre nézve is legvilágosabb átnézetet s utmutatást nyújthatnak.

Ily főesetek lennének a következők:

4) A törvényellenes felosztás a földtulajdonra és annak használatára nézve egyaránt megtörtént; e mellett

1. a legelő- és erdőilletőség között lévő arány ismeretes, és a két illetőség külön adatván ki, külön is osztott fel;

2. a legelő és erdőilletőség között lévő arány ismeretes, de minthogy az elkülönítés a természetben nem történt meg, később az összes terület felosztott;

3. a két illetőség között levő arány nem ismeretes és az egész urbéri terület felosztott.

Az első esetben, ha a volt urbéresék felosztott erdeje egy tagban van s legnagyobbrészt vágható állatokból áll — a közössé tétel szempontjából a vágások, keresztül fektetve minden osztály-részen, a felosztási vonalak irányában tervezendők úgy, hogy minden urbéres a számára kiosztott területen létező fatömeget külön kihasználhassa; így az egész átmeneti forda alatt lesz faosztalékja, feltéve természetesen, hogy már előbb ki nem használta erdejét. A vágásterületek beerdősítésében a jogosultak együttesen vesznek részt, s nem a mily mértékben az illető vágásterület osztalékukra kiterjed, megjegyezvén, hogy az egészen kiirtott és talán már egyéb módon művelt és használt erdő-részletek, melyek az erdő állományhoz feltétlenül visszaesetolandók, a törvény szabta idő, illetőleg a viszonyok szerint megállapítandó 1—2 évnyi idő alatt teljesen beerdősítettnek az illető urbéres által.

Ha az erdő két darabból áll, pl. volt urbéresék és zselérek erdeje vagy az több tagban fekszik úgy, hogy a birtokosok egyik csoportjának erdőosztaléka ebben, a másik csoporté pedig amabban a tagban terül el, akkor két vagy több vágássorozat képzése válik szükségessé, melyekben

az erdőrészek egymástól ugyan elkülönítve, de, ha csak lehet, egy üzemosztályba sorozva, tehát egymással összhangzatosan kezelendők. Az átmeneti forda után pedig a két vágássorozat egybeolvad és a közös tulajdon kezelése ezentul már semmit sem különbözik a hasonló minőségű közbirtokossági erdőkétől.

Ha az egész erdő tulnyomóan fiatal állabokból áll, de helyenkint elszórva elegendő számú öregebb fa található, akkor rövid 5—10—15 éves átmeneti idő választatván, az illető birtokosok által a vágásterületen egyelőre csak a pl. 30 évesnél idősebb fák használhatók ki.

Ha ezen utóbb felvett esethez még az is hozzájárul, hogy az erdőben irtások vannak, s a terület oly szétdarabolt, hogy a vágásoknak a fentemlített módon történő vezetése igen nehéz lenne, ott az erdő egyesítése azonnal megtörténhet. A rendes vágás ekkor — az állabok korához mérten 10—20—30 évig szünetel s csak a rendes gyéritések eszközöltetnek az utolsó egy vagy két évtized leforgása alatt. A kiirtott területeknek beerdősítésére megállapítandó idő 6 évnél tovább természetesen sehol sem terjedhet. A fentemlített használati időszak letelte után, tekintettel az időközben már beerdősült s fiatalos állabokkal ellepett területekre és mivel az évi fahozam miként való értékesítésében a birtokosok szabadon rendelkeznek, czélszerű őket felszóllítani annak kimondására, hogy azon egyének, kik részletüket előbb kiirtották, az őket birtokarányban megillető s a szakszerűleg kitüzött vágásterületen lévő évi fahozamnak csak felét vagy bizonyos hányadát kapják az első forda alatt.

A mi a már többször említett egyesítési időszakokat vagy átmeneti fordát illeti, ugy ezt, ha csak lehet, hosszabbra mint rövidebbre kell szabni és pedig oly formán,

hogy ennek letelte után a rendes forda kezdetét vehesse. A meghatározásnál tekintetbe veendő az erdő területe, az állatok fatömege és kora, a fa iránt való kereslet, a birtokosok faszüksége és a cél, a miért az erdő az urbéresek birtokába került. Kisebb területnél rövidebbre, nagyobb fatömegnél hosszabbra szabandó az átmeneti idő. Ahol a fa iránt való kereslet nem nagy, az átmeneti forda hosszabbra szabandó.

A) 2. Sok esetben az erdő és a legelő illetőleg együttesen hasított ki, s bár ugyanakkor az illetőségek egymáshoz való aránya megállapított, az urbéresek később mégis az összes területet felosztották. Minthogy ilyenkor a felosztott területben a volt urbéresek legelő illetősége is bennfoglaltatik, az egyesítés egyszerűsítése végett először az összes erdő és legelő illetőségnek legelőerdővé való berendeztetésére szólíttatnak fel. Ha pedig ebbe a volt urbéresek bele nem egyeznek, akkor az urbéri egyességből vagy birói ítélettől a legelő és erdő illetőség közötti arányt megállapítván kiszámítjuk, hogy mekkora terület lesz az összterületből erdőilletőségeként kihasítandó és mint közös erdő kezelendő.

A) 3. Néha az erdő- és legelőilletőség között az urbéri birtokrendezés alkalmával nem állapított meg az arány, vagy az erre vonatkozó okmányokat megtalálni nem lehet.

Az erdőilletőség megállapítása ez esetben ismét egyezkedés útján történik, megjegyezvén, hogy irányadóul e tekintetben a már fentebb is említett 1871. évi LIII. t. cz. 27—31. §. és 38—43., §. valamint a földmivelésügyi ministerium 27335/888 sz. rendelete szolgál, mely utóbbi elrendeli, hogy a területnek legalább $\frac{1}{3}$ -a erdőként kezeltesék.

Az erdő- és legelőilletőség közötti arány és ennek alapján a közösen kezelendő erdőterület nagysága ismertessé lévén, annak kihasítására kerül a sor, mi ha megtörtént, a további munkálatok azon az uton vezetnek tovább, melyet fennebb már részleteztünk.

Az erdő művelésre szánt területnek kihasításánál mindenesetre nagy figyelemmel kell eljárunk, szem előtt tartva, hogy a volt urbéreses a legeltetésre vannak legjobban utalva és hogy a legeltetés alá máskülönben is jobb talajú területek bocsátandók, mint erdőművelés alá.

Az utóbb említett esetekben gyakran az egész terület vagy annak az erdőilletőségnél nagyobb része fával benöve jutott az urbéreses birtokába, ilyenkor az erdőképen leendő kezelésre kihasított területen a fahasználatnak nagyobb mérvű korlátozásával vagy éppen megfordítva, rövidebb átmeneti fordá alkalmazásával egybekötve eszközöljük az egyesítést a szerint, a mint a kihasított erdő területen fiatalabb vagy idősebb állabok vannak. Az első esetben, kivált ha még tisztások is fordulnak elő, melyek beerdősítésük után szintén, mint fiatalosok jönnek számításba, addig az ideig, a mikorra az erdőn vágható állabok lesznek és a kihasználást szünetelés nélkül, akadálytalanul lehet vezetni, az urbéreses fajárandósága lehetőség szerint a legelő-területről pótolható. A második esetben az erdő rövid átmeneti fordával kihasználtatván, faszükségletüket később a legelőilletőségről fedezhetik az urbéreses, akkor tehát, ha majd a fiatal állabokból köztes használatként nyerhető fatömeg elég nem lesz. A részesedési arány kiszámítása itt is az urbéreses által eddig élvezett haszonvételek összehasonlítása útján történik.

B Az eddig tárgyalt esetek oly felosztott erdőkre vonatkoztak, hol az erdő hatósági engedély nélkül és egy-

szersmind teljesen felosztott s így is használtatott. Sok erdő azonban csupán alom- vagy erdei gyümölcsök gyűjtése végett osztatott fel. Az ilyenek egyesítése semmi különös nehézséggel nem jár akkor, ha a birtokosok a fát a szá-
mukra kijelölt részleteken megkímélték. Az üzemberendezést úgy hajtjuk végre, mintha az erdő közös állapota meg nem is zavartatott volna, a különbség csak abban nyilvánul, hogy a jogosultak ezentúl a mellékhasználatot a főhasználat-
tal együtt közösen és birtok aránylag, illetőleg jogosultságukhoz mértén gyakorolják. Gyakran azonban minden egyes birtokos a részére kihalított területen külön-külön fa-használatot is gyakorolt s e miatt az erdőben oly rendetlen állapot hozatott létre, hogy azt ily egyszerű eljárással közössé tenni nem lehet.

* * *

A felosztott erdők birtokviszonyainak rendezése az erdőterületnek megállapítása és annak a természetben is megtörtént kihalítása után a gazdasági terv elkészítésének mi sem áll utjában és az illető erdők rendszeres kezelése életbe lép.

A közössé tett erdőből — mint már említve volt — több vágássorozatot alkotunk, a szerint, a mint esetleg többféle jogczim (volt urbéresek, zsellérek, község) fordul elő vagy az erdő több darabban fekszik, vagy ha az urbéresek által annak egyik része jobban, másik fele pedig kevésbé használtatott ki s a kihalnivaló területeket annyi vágásterületre osztjuk, a hány év foglaltatik a tervezett átmeneti fordában. Ez a helyi viszonyokhoz képest szálerdő-üzemnél 20—60, sarjerdő-üzemnél 5—20 év között változik, de mindenesetre kevesebb az 60, illetőleg 20 évnél.

Az átmeneti idő leforgása után a közössé tett erdőben

a kihasználás szünetel vagy pedig, ha a szabályos állapot eléggé megközelítettnek vagyis a korfokozatok kedvező aránya eléretett volna, akkor a kihasználás egészen a rendszeres terelve az általában véve elérhető szabályos állapotnak megfelelően tovább folyhat.

Az e vidéken levő községi és urbéres erdők kezelésére vonatkozólag általánosságban még a következőket említhetem meg.

Ezek az erdők többnyire szálerdőüzemben a fokozatos felújító vágásmód elvei szerint kezeltetnek.

A mellékhasználatok közül a legeltetésnél is nagyobb szerepet játszik s a birtokosok előtt nagyobb fontosságú az alomszedés, e mellékhasználatot tehát a közel jövőben teljesen betiltani nem volna célszerű. Először is az e vidéken divó különleges gazdasági viszonyoknál fogva, másrészt mert oly régi szokás, hogy annak egyszerre általános tilalmazása előreláthatólag nagyszámu erdőrendészeti áthágásra adna alkalmat.

Az alomszedés tehát ott, a hol azt a talaj- és termőhelyi viszonyok megengedik, a készülő gazdasági tervekbe, mint rendszeres mellékhasználat, fel is szokott vétetni, sőt néhol a kellő megszorítások mellett, vagyis a megállapított kezelési szabályzatok szigorú megtartásával már gyakorolják is ezt a mellékhasználatot, és pedig, ellenkezőleg annak régebbi korlátlan és szabálytalan gyakorlásával, oly módon, hogy az elő- és utókimélet alatt álló területrészek általános tilalmazása mellett a többi területnek egy és ugyanazon részletén csak minden 4-ik vagy 5-ik évben szabad ismét almot gyűjteni. Az alomgyűjtés e szerint, levonva az elő- és utókimélet alatt levő részeket a többi területnek $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ részére terjed ki évenként.

Vasgereblyék használata természetesen szigorúan tilos

s azonkívül a rosszabb termőhelyű erdőrészeken csak az előre megállapított mértékig szabad az almot összeszedni. Most még ugyan többször előfordul, hogy a birtokosok ezen megszorítások daczára az egész erdő talajáról, tehát annak tilalmazott részéről is hordják az almot, és ezzel erdőrendészeti áthágást követnek el.

Hanem az ilyen birtokosokat is szépen a rendre és erdejüknek kellő és kiméletes használatára szoktatja az a szigorú pénzbüntetés, mely ilyen esetekben a törvény szerint kiszabotni szokott.

A legeltetés, a hol ezt különleges gazdasági viszonyok nem követelik, teljesen tilalmazandó vagy legalább még szűkebb korlátok közé szorítandó és bizonyos tekintetben szabályozandó volna. A legtöbb helyen elkerülhetlenül nem szükséges, az a módja pedig, hogy néhol minden birtokos külön hajtatja legelőre a marháját, a birtokosok gyermekeire és fiatalabb eselédeire nézve erkölcsileg is káros, de hátrányos még a miatt is, mert még későbbben s nehezebben fog a nép rászokni a marha istállóztatására, a mi pedig, hol egyáltalán kivihető, mezőgazdasági és állattenyésztési szempontból csak előnyös lehet. Ezen kívül az erdő talaja s az állatok is megkiméltetnének a folytonos károsításoktól, miknek most kitéve vannak a nélkül, hogy a marha jól tartatnék.

Az erdősités legtöbb erdőben, de különösen a nagyobbakban a birtokosoknak legkevesebb költséget okozó fokozatos felújító vágásmód alkalmazásával természetes uton foganatosittatik s általában jól szokott sikerülni, a mi ugyan, tekintve azt, hogy Vasvármegyében nagyobbára az erdei fenyő képezi a fő fanemet, könnyen érthető. A helyenként mutatkozó hézagok rendszerint tölgyekkel, vagy a homokosabb helyeken gesztenyével pótoltatnak ki. A ki-

sebb kiterjedésű és erdei fenyő által alkotott erdőkben azonban, miután az öt évi előtilalom alatt az erdei fenyő elegendő előserdényt hoz létre, és a természetes beerdősülésre már ebből is bizton számíthatni, az évi vágásterületek gyakran magfák hátrahagyása nélkül egyszerre letaroltatnak.

A tölgnél s részben a lúcnál is az erdősítés jobbára mesterséges uton történik.

A nagyobb tisztás vagy olyan területek, melyekről az egyesítés alkalmával kiderült, hogy azok az erdőhöz tartoznak, habár kiirtatván, eddig mezőgazdasági művelés alatt állottak, mesterséges uton sorvetéssel vagy mezőgazdasági köztes használattal egybekötve erdősíttetnek be. Az erdősítésnek azt a módját, megfelelő talajon még a nagyobb vágásterületek felújítására is előnyösen lehet alkalmazni ott, a hol ezt a terepviszonyok is megengedik. Előnyei, hogy

1. a felújítás ezen a módon legbiztosabban történik;
2. hogy nagy segítség oly népes vidékekre nézve, hol élelem, szalma és takarmányhiány van;
3. az alomszedés az ily módon felújított vágásterületeken termett száraz takarmány segítségével az erdőkből remélhetőleg mindinkább kiszoríttatnék. A kapás-növények közül a csemetesorok közt kiválóan burgonya termelhető, mely növény ily célra talán a legjobbak egyike, mivel egyrészt kedvelt táplálékot képez, másrészt meg mivel a talajt is tisztán tartja s porhanyítja;
4. a rideg, nyers s kemény, tehát a levegő által csak kevésbé átjárható erdőtalaj ilyen megművelése által javulna, a minek természetes következménye a gyomoktól tisztán tartott és időnként megkapált csemetéknek vidám növekvése, erőteljes kifejlődése szokott lenni.

Az erdősítést ezen a módon különösen a zala-egerszegi, nagy-kanizsai, tapolczai s szombathelyi m. kir. erdőgondnokságokban több helyen gyakorolják.

A fanemeket illetőleg a helyi viszonyoknak leginkább megfelelő tölgy, szelid gesztenye, erdei- s lúcz fenyő tartatnak meg továbbra is fő fanem gyanánt, vagy telepítettnek meg a berendezés alatt álló erdőkben.

Az elősorolt fanemeket csakis elegyes állabokban lesz célszerű tenyészteni és pedig nemcsak azért, mert a tapasztalatok szerint a vegyes állabok tömegtermelése nagyobb, a fák fejlődése életrevalóbb, a különféle károsítások bekövetkezésének lehetősége kisebb stb., de különösen azért is, mivel a volt urbéreseknek rendszeren oly különféle minőségű és méretű épületfára s ugyanakkor még tűzifára is van szükségük, hogy e szükségletnek fedezése a legtöbb esetben alapul vett 80 éves fordá mellett az elegyes állabokból inkább lehetséges.

A legeltetés által megviselt tölgyerdőknek tülevelű fákkal való elegyítése a talaj jó karban tartására fog szolgálni. A tülevelekből képződött alom ugyanis hűvösebben és üdébben tartja a talajt. Különösen az erdei s lúcz fenyő elegyítése esetében, melyek tűikkel javítják azt, a talaj további elszegényedése, kellő zárlat biztosítása mellett, kizártnak tekinthető. Az erdei fenyőnek, melyet itt sokan gyomfának tekintenek, teljes kiküszöbölése nem volna célszerű, mert elég jó tűzi- s e vidéken igen kedvelt épületfa. Lombozata mint erdei alom, becses. Igen buján nő, tehát aránylag nagyobb mennyiségű fatömeg-termeléshez vezet.

A tiszta erdei fenyő állabokba, melyek a vas- és zalamegyei állami kezelés alatt levő erdők jelentékeny részét képezik — a tölgy s lúcz fog kellő arányban a szelid geszte-

nyével együtt a felújítás alkalmával betelepítettetni s az erdei fenyő ott, hol feladatát — a talaj javítását, — befejezte, áterdölések alkalmával a tölgy javára, szűkebb határok közé fog szoríttatni.

Hogy a tölgy és erdei fenyő elegeyen sikerrel tenyészthető, arra a szt.-gothárdi m. kir. erdőgondnokság területén is számos példa volna megtekinthető.

Végül érdemesnek tartom a megemlítésre, hogy különösen a volt urbéresek az állami kezeléssel szemben eleinte a legtöbb helyen gyanakodással viseltettek, s általános volt a hit, hogy „az állam el akarja venni erdeiket.“

Ez a balga felfogás azonban lassankint eloszlott.

Az erdők szakszerű kezelését a birtokosok megkedvelték, érdeklődésüket és megnyugvásukat — az erdők egyesítésénél követett igazságos eljárás, az erdő és legelő elkülönítésének díjtalan teljesítése, de különösen a kopár területeknek — mint a balatoni partoknak — beerdősítése, vizmosásos területek megkötése, a zala-egerszegi s tapolczai állami csemete-kertekben termelt különféle csemeték díjtalan kiosztása lépésről-lépésre meghódította.

Örömmel tapasztalható, hogy napról-napra szaporodik azok száma, kik az okszerű erdőgazdaság iránt fogékonnyá válva belátják, hogy az állam magasabb szempontból vállalta el az ily erdők kezelését s felügyeletét; kik az állami kezelés iránt bizalommal s jó reményekkel eltelve beismerik már, hogy csakis rendszeres kezelés által lehet a tulajdonjognak épségben tartása mellett az erdei fő- és mellékhasználatok jog- és szakszerű élvezését a nemzetgazdaság s jogos magánérdek igényeivel összeegyeztetni.

Rudra erősített ecset enyvtartóval, hernyó-enyvgyűrűk alkalmazására nagyobb magasságban.

Irta: Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsos és akadémiai tanár.

A nagyméltóságu m. k. földmivelésügyi ministerium által az apáczagyaponcz megfigyelése és az ellene teendő óvó és irtó intézkedések ügyében kiadott, és az Erdészeti Lapok folyó évi VI—VII. füzetében megjelent utasítás IV. fejezetének 3. pontjában suly van fektetve a fákon nagyobb magasságban alkalmazandó hernyóenyvgyűrűkre, a melyek a törzsön alább kikelő gyaponczhernyók felmászását a koronába biztosan megakadályozzák, és sokkal hatásosabbak, mint a hernyófoltoknak a fához való dörzsölése. Ezt megelőzőleg a fák héját oly magasságban, a milyenben szükséges, vagy a mily magasságig az ember még ruddal dolgozni képes, az idézett utasításban ismertett kaparó vassal vagy drótkefével meg kell tisztítani. A hernyó-enyv felkenését rudra erősített ecsettel vagy kefével lehet eszközölni, mint ez Bajorországban ez év tavaszán történt. Másutt létrák alkalmazását is megkísérlették, még pedig jó sikerrel.

„A létra alkalmazása azonban — a mint az utasításban olvassuk — nagy kiterjedésben, midőn ezer meg ezer holdon kell a fákat megenyvezni, nem kivihető. Másfelől pedig nagyon hosszú, 6—8 méteres rudakkal a fentebb leirt módon megint nem lehet dolgozni, mert a kefét vagy ecsetet egy fa megenyvezésénél is többször kell bemártani, a mi ily hosszú rudaknál már nagy erőfeszítéssel és idővesztéssel járna.“

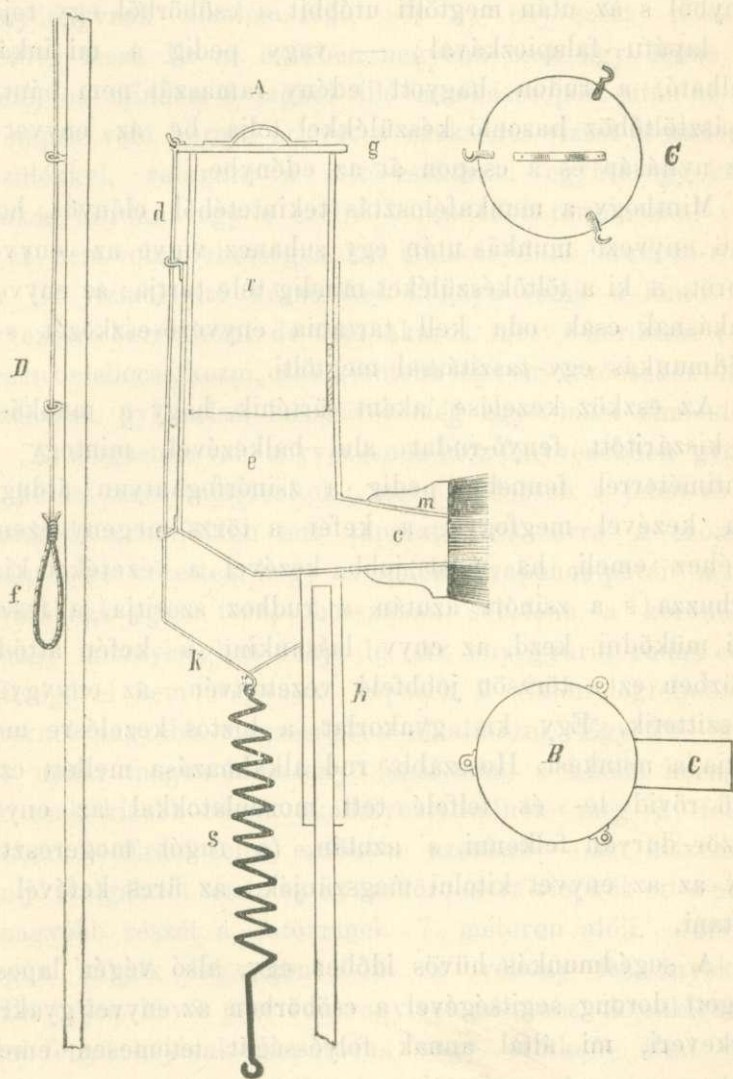
Ama meggyőződésem, hogy a törzs nagyobb magasságában alkalmazott enyvgyűrű a fát minden más irtószernél hathatósabban képes megóvni a lerágatástól, arra indított,

hogy oly eszközt szerkeszsek, melylyel több fát lehetne 6—8 méter magasságban körülenyvezni, a nélkül, hogy a rudat lehajtani, illetve az ecsetet vagy kefét az enyvbe többször belemártani volna szükséges.

Sok kísérletezés után sikerült is végre egy használható eszköznek készítése, melynek képe a mellékelt rajzban látható.

A készüléket hosszmetsetben tünteti elő *A* kép, hol *e* a bádogból készült enyv tartó edény, *c* annak csapja a közepén átfurt *m* kefe felvételére. Az enyv kitolására a hasonlóan bádogból készült, belül üres *ramasz* (*r*) szolgál (mely azonban könnyü fából is készíthető) ennek fedele, *C*-nél látható, melyen három horgog van vízszintesen alkalmazva. Ezek a horgok a ramaszt a rugókészülékkel kapcsolják össze, mely áll *S* tekeresrugóból, (spiralrugó), továbbá az edényen kívül s azzal egyközüen futó három vezető drótból *d*, (az *A* képen csak egy látható egész hosszában), melyek az edénynek (lásd *A* és *B* képen) kis fülezimpa alakú nyulványain mennek át, alul össze vannak huzva és kis karikában (*k*) végződnek, felül pedig az edény körületénél valamivel tágasabb drótgűrű (*g*) által tartatnak össze. Maguk a vezető drótok felső végükön karikára vannak begörbitve, melyekbe a ramasz fedelének három horga fordító mozdulattal bele kapaszkodik. A drótvezeték alján *k*-nél látható karikába van akasztva *S* tekeresrugó, mely a rudba csavart gűrűkön átvezetett vékony drót által van a munkás kezével összeköttesbe hozva. Ez a drót alul a biztosabb fogás végett zsinórhurokkal van ellátva, a mint ez *D*-nél látható. A rud megfaragott végének felvételére az edényhez forrasztott *h* négyszögletü hüvely szolgál.

Az edény hernyóenyvvel kétféleképen tölthető meg:

ugyanis a munkás vagy lehuzza a rudról, kikapcsolja egy kis fordítással a ramaszt a drótvezetékéből és kiemeli az edényből s az után megtölti utóbbit a csöbörből egy tojásdad lapátu falapiczkával; — vagy pedig a mi inkább ajánlható, a rudon hagyott edény ramaszát nem bántva, kolbásztöltőhöz hasonló készülékkel tolja be az enyvvet a kefe nyílásán és a csapon át az edénybe.

Mint hogy a munkafelosztás tekintetéből előnyös, hogy 4—6 enyvező munkás után egy suhancz vigye az enyves-ösöröt, a ki a töltőkészüléket mindig tele tartja: az enyvező munkásnak csak oda kell tartania enyvező-eszközét s a segédmunkás egy taszítással megtölti.

Az eszköz kezelése aként történik, hogy a munkás a jól kiszáritott fenyő-rudat alul balkezevel, mintegy 60 centiméterrel fennebb pedig a zsinórfogantyun átdugott jobb kezével megfogva, a kefét a törzs megenyvezendő részéhez emeli, ha most jobb kezével a vezetéket kissé meghuzza s a zsinórt azután a rudhoz szorítja, a feszült rugó működni kezd, az enyv lassankint a kefén áttódul, miközben ez a törzsen jobbfelé vezetettvén, az enyvgyűrű elkészittetik. Egy kis gyakorlat a biztos kezelésre megtanítja a munkást. Hosszabb rud alkalmazása mellett czélszerű rövid le- és felfelé tett mozdulatokkal az enyvvet először durván felkenni, s azután, (a rugót megeresztve, hogy az az enyvvet kitolni megszünjék,) az üres kefével elsimítani.

A segédmunkás hűvös időben egy, alsó végén laposra faragott dorong segítségével a csöbörben az enyvvet gyakran megkeveri, mi által annak folyósságát tetemesen emelni lehet.

Különben lehet az enyvtartó edényt kettős fenékkal is szerkeszteni, hogy az enyv, különösen az edény alsó részében

a két fenék közé öntött meleg víz által melegen tartassék, a mi tömöttebb és így ragadósságát több hónapig megtartó hernyóenyvnek alkalmazását, sőt az enyvezést télen is lehetővé teszi. Ez az erdőben nagyban csak úgy lenne kivihető, ha minden 8 tagból álló munkáscsoport után az egy fél napra való hernyó-nyvet a szükséges vízzel és melegítő készülékkel, valamint a töltő-eszközzel együtt egy külön munkás hordaná egy e célra berendezett targonczán, vagy ha ez nem volna lehetséges, két munkás vinné hordozó-rudakon. Ily vízmelegítő készüléket könnyű volna a fontos téli enyvezésre berendezni; de nem akarok most e kérdésbe részletesen belebocsátkozni, csak a fentebb leirt enyvezőeszköz alkalmazásának gyakorlati hasznáról még egyet-mást elmondani.

A magasban való enyvezésnek lúcz fenyvesekben gyökeres hatást nem tulajdonítok; mert különösen a jelen évben nálunk és a külföldön tett tapasztalatok arra a szomorú eredményre vezettek, hogy az apácza-gyapocsz petéit a lúcz fenyőfáknak egész törzse hosszában, sőt fenn a koronában is nagy mennyiségben rakja le. Az enyvgyűrűt rudas eset segítségével nem vagyunk képesek 7 (talán legfeljebb 8) méternél nagyobb magasságban alkalmazni. Egy 20—23 s több méter magas lúcz fenyő fánál tehát a kikelő hernyóknak csak kisebb részét akadályoztathatnók meg a felmászásban. — Erdei fenyő erdőkben azonban — azt hiszem — igen jó szolgálatot tenne ez az eszköz; mert a lepkék ott a peték legnagyobb részét a fatörzsnek 7 méteren alóli, durvább kérgén rakják le; azon felül a vékony foszlányokban leváló héjón kevés pete van vagy semmi sincs. Azonkívül az erdei fenyő héjának kaparóvas vagy drótkefe által való megtisztítása az enyv felkenése előtt igen könnyű munka; sokkal könnyebb, mint a vastag héj lefaragása vonókésekkel mellmagasságban.

De más, a fatörzsön kikelő hernyók ellen is jó alkalmazást nyerhetne ez az eszköz, pl. a közönséges gyaponez (*Ocneria dispar*) ellen.

Legnagyobb sikert jósolok ez eszköznek azonban az akác paizstetű ellen. E rovar, a mint a nagyméltóságú m. kir. földmivvelésügyi ministeriumnak a f. évi „Erdészeti Lapok“ első füzetében megjelent 60.231—I4. 1890. sz. rendeletében olvashatjuk, a petéből június elején kél ki, és a hajtások üde, zöld részeire, nevezetesen a levelek alsó lapjára vándorol és ott megtelepedik, finom szipókáját abba beszurja, és ott mozdulatlanul vesztegel augusztus közepe tájáig, mikor második vedlése bekövetkezik. Ekkor hosszúsága az 1 mm-ért meghaladja. Nem sokára a kis rovarkák között némi mozgolódás észlelhető, mely az ősz kezdetével mindinkább fokozódik. „Lassanként ugyanis elhagyják a leveleket s a hajtások hegyeit és lefelé húzódnak az ágakra, a törzsre; sőt még a földön heverő száraz ágakra is, mely vándorlással téli szállásukat keresik fel s ez addig tart, míg csak az akác levelei le nem hullanak.

Az álcák, melyek fiatal korukban a szél által is tovább szállíthatók, az ágaknak alsó, s a törzseknek déli oldalán tömegesen meglapulva töltik a telet; de találni telelő példányokat a talajt borító száraz ágak és a gaz között is. A tél hidegétől megdermedve mozdulatlanul várják itt a tavaszi meleget, mely ismét felébreszti őket, a mi rendszeren márczius közepe táján történik.

A téli álmukból felébredő rovarkák, melyek augusztus közepe óta csak annyiban változtak, hogy színük világosabb vagy sötétebb vörhenyes barnává lett, márczius második felében ismét felfelé vonulnak a fák tavalyi hajtásaira (csekélyebb részben a két éves hajtásokra) és megkezdik

életműködésüket. Szipókájukat a vékony kéregbe szurva állandóan megtelepednek, ismét táplálkozni és nőni kezdenek. Ez a tavaszi vándorlás és megtelepedés oly gyorsan történik, hogy április elején már valamennyi álcza állandóan meg van tapadva a fiatal hajtásokon, sőt már a harmadik vedlésen is átesett és átlag mintegy $1\frac{2}{3}$ mm hosszúra növekedett.

Szószerint idéztem a fentebbiekben az ákácz paizstetűnek és élete lefolyásának legautentikusabb leírásából azt, a mi a fák fent való enyvezésének alkalmazásával összefüggésben van.

E leírásból következik, hogy a paizstetűknek a legnagyobb része a fatörzsön és a földön telet. Ha tehát az ákáczfákat lehető magasan ellátjuk enyvyűrűvel még április közepe előtt, akkor a paizstetűkre nézve, melyek az enyvyűrű alatt teleltek ki, lehetetlenné van téve a fa felsőbb részeire az új hajtásokon való felmászás. Az enyvezést természetesen a héj megtisztításának, a zuzmók és héjcserepek lekaparásának kell megelőznie. Két munkásnak kell együtt járni; az egyik végzi a kaparást ép oly hosszú rudra alkalmazott kaparó-vassal, a milyen hosszú az enyvező ecset rudja; a közvetlen utána menő másik munkás elkészíti a megtisztított helyen az enyvyűrűt. Hitz prágai czég „universális hernyóenyve“ (Universal-Raupenleim) elég folyékony arra, hogy az ecsettel a kaparás után fennmaradó héjrepedéseket is kitöltse, s így az enyvyűrű megszakítás nélkül való (folytonos) legyen.

Az én enyvező eszközöm megrendelhető Tandler Gyula bádognál Selmezbányán (ára 3 frt), s kérem azokat a szaktársakat, a kik szükségesnek tartják az ákácz-paizstetű ellen védekezni, hogy az eszköz alkalmazásának gyakorlati kivihetőségét és hatását legalább kicsinyben kipróbálni, és az eredményt e lapok útján megismertetni sziveskedjenek.

Egyesületi közlemények.

Az országos erdészeti egyesület 1891. évi november 11-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Bedő Albert első alelnök, br. Bánffy Dezső másod alelnök, Eleőd Jósa, Fekete Lajos, Garlathy Kálmán, Ghyeczy Emil, Havas József, Luczenbacher Pál és Tomcsányi Gyula választmányi tagok; Földi János alapító tag, Leviczky Albert ideigl. pénztárnok és Horváth Sándor titkár.

Belházy Emil, Hoffmann Sándor, Kallina Károly és Scholcz Rezső választmányi tagok elmaradásukat részint hivatalos elfoglaltságukkal, részint gyöngélkedő egészségi állapotukkal kimentették.

Bedő Albert első alelnök az ülést megnyitván, tudomására hozza a választmánynak, hogy elnök ő exja a delegációs tárgyalások miatt Bécsben időzvéen, az ülésen nem vehet részt.

I. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület bevételei a f. évi január 1-től kezdve a mai napig	20.416 frt 91 krt
kiadásai ugyanezen időben	16.191 frt 21 krt
tesznek ki, pénztári készlet tehát	4.225 frt 70 kr.

A kimutatott bevételekből 500 frt oly összeg, mely a gróf Tisza Lajos alapítvány 1890. évben esedékessé vált kamatainak ugyanazon évben segélyekre fel nem használt részéből az alapszabályok értelmében az 1891. évben való felhasználás végett a folyó évi kezelésbe szolgáltatott át; míg 510 frt új tagsági készpénz alapítvány fejében, 118 frt 17 kr. a Wagner Károly alapítvány javára, 100 frt — kr a Bedő Albert alapítvány javára és 1177 frt 64 kr. kötelezvényekben tett alapítványok törlesztésére folyt be. A iöbbi bevételekre tehát 18111 frt 10 kr. esik.

A pénztárban őriztetik továbbá az egyesület alapítványi számadása szerint mutatkozó 729 frt 74 krnyi készpénzkészlet, az egyesület általános letéti számadásában letét nincsen, miután a

f. évi június hó 1-én tartott rendes választmányi ülés határozata szerint 10,000 frtért értékpapírok vásároltatván a 4642 frt 50 kr. kölcsönkép felhasználtatott.

Ezek szerint tehát az összes jelenlegi pénztári készlet:

kézi pénztári készlet	4225 frt 70 kr.
alapítványi pénztári készlet	729 frt 74 kr.,
Összesen	4955 frt 44 kr.

mely összegből 4800 frt 3 betéti könyvecsére az első budapesti egyesült fővárosi takarékpénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve, 155 frt 44 kr. pedig készpénzben a pénztárban őriztetik.

Végül megjegyeztetik, hogy a magyar földhitelintézetnél az egyesületnek 17.300 frt névértékű 5% magy. papíráradék kölcsönkötvénye, 800 frt névértékű 4½%, 4000 frt névértékű 4%-os magy. földhitelintézeti záloglevele és 5000 frt névértékű 4% szab. és talajjavítási záloglevele, 600 frt névértékű 1860. évi államsorsjegye és 854 frt 43 kr. készpénze van letétbe helyezve.

A fentebb kimutatott összegek a tényleges pénztári készletekkel egyezőeknek találtatván, a jelentés tudomásul vétetett.

II. A folyó évi június hó 1-én tartott választmányi ülés II. pont alatt hozott határozatához képest a folyó évi közgyűlés december hó valamelyik napján a fővárosban lévén megtartandó, az igazgató-választmány a közgyűlés napjául a karácsonyi ünnepek megelőző vasárnapot vagyis december 20-ikát tüzi ki s egyuttal az alapszabályok 17. §-ára való tekintettel a gyűlés tárgysorozatát a következőkben állapítja meg. 1. Jelentés az egyesület működéséről a megelőző közgyűlés óta; 2. az 1890. évi számadások felülvizsgálása és az 1892. évi költségvetés megállapítása; 3. egy igazgató-választmányi tag választása; 4. jelentés a Deák Ferencz alapítvány kamataiból kiirt irodalmi pályázatok eredményéről; 5. a jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt az igazgató választmánynak adandó netáni tájékozás; 6. indítványok a jövő évi közgyűlés napirendjére kitüzendő kérdésekre nézve; 7. indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában.

E napirenddel kapcsolatban kimondja egyuttal a választmány, hogy tekintettel arra, miszerint a Deák Ferencz alapítvány kamatai a már kiirt pályakérdésekkel az 1892-ik év végéig telje-

sen le vannak foglalva, új pályakérdés kitűzését ezuttal nem fogja javaslatba hozni a közgyűlésen.

III. A titkár bemutatja a „Mezőgazdák szövetségének“ átiratát, melylyel alapszabályainak több példányát és az érdekeltekhez kibocsátott körlevelét az egyesületnek megküldi.

Az alapszabályok a jelenlevő tagok között kiosztattak.

IV. A Grill Károly könyvkereskedő czégnek azon kérelme, hogy a Vadászati ismeretek kézikönyve című, kiadásában megjelent munka előfizetési felhívásának 40 frttal felszámított melléklési díja 30 frtra szállíttassék le, a kérelemben felhozott indokok figyelembe vételével és tekintettel arra, hogy a hirdetés az erdészeti szakot is érdeklő munkára vonatkozott, teljesítettet.

V. Eck Ferencznének azon kérelmét, hogy a jelenleg súlyos betegségben szenvedő férje által tett alapítvány hátralékos kamatait havi 3 frtos részletekben törleszthesse, továbbá özv. Hoffer Tivadarnének azon kérelmét, hogy néhai férje ez évi tagsági díj hátraléka, tekintettel arra, hogy az elhunyt még a múlt év őszén súlyosan megbetegedvén, ezen idő óta a tagsági jogokat nem élvezte, törültessek, teljesíthetőnek találta az igazgató-választmány s megengedte egyszersmind azt is, hogy özv. Spéry Lipótnének a férje után hátramaradt alapítványi tőke és kamat törlesztésére 1892. évi január 1-ig időhaladék engedtessek. Ellenben Balogh Boldizsár, Thorday Sándor, Papp György, Rónay Árpád, Kabina János és Halácsi Kálmán egyesületi tagok részére a hátralékaik törlesztésére kért újabb időhaladékot szemben a megelőző választmányi ülés ezen tárgyban hozott határozatával nem találta megadhatónak, s nem vette végül figyelembe Kubina Andrásnak az általa tett alapítvány leírása és az alapítvány eddigi hátralékos kamatainak későbbi időkbén való törleszthetése iránt előterjesztett kérelmét sem.

VI. A titkár jelenti, hogy az egyesületi székház 4 sz. földszinti udvari lakosztálya és I. emeleti 8. számú udvari lakosztálya november hó 1-től kezdve a régi bérek mellett nem voltak kiadhatók. Az igazgató választmány felhatalmazza a titkárt, hogy a 4. sz. lakás bérét szükség esetében 220 frtra, a 8. számúét pedig 300 frtra leszállíthassa.

VII. A titkár jelenti, hogy a múlt választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

a) új készpénz alapítvány fejében befizetett gr. Hadik-Barkóczy Endre 200 frtot;

b) kötelezvényekben tett régi alapítványaik törlesztésére: br. Radák Ádám 200 frtot; Hantos János örököse, özv. Hantos Jánosné 60 frtot; Hering Samu 4 frtot; Bona Marinó 3 frtot.

c) a Wagner Károly alapítvány javára: Péch Kálmán egy erdőőr rendbirságából 50 krt.

VIII. A következő új tagok vétetnek fel:

a) alapító tagoknak: gr. Hadik-Barkóczy Endre földbirtokos kétszáz forint alapítvánnyal készpénzben, ajánlja Strompf Pál;

b) rendes tagoknak az 1892. évtől kezdve: Vittich Lajos m. kir. műszaki díjnok és Gasperó Henrik végzett erdőakadémiai hallgató, ajánlja Rónay Antal.

Miután Gasperó Henrikre nézve kérdés merült fel, vajjon nevezett magyar honpolgár-e, ez iránt hozzá kérdés fog intézteni s a mennyiben a magyar honpolgári jogot tényleg nem szerezte volna meg, megerősítése céljából a kormányhoz az alapszabályok 9. §-a értelmében előterjesztés lesz teendő.

IX. A jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Luczenbacher Pál és Eleőd Jósa választmányi tag urak kérettek fel.

K. m. f.

Hitelesítésül:

Luczenbacher Pál

Bedő Albert,
elnök.

Eleőd Jósa.

Horváth Sándor,
titkár.

Lapszemle.

(A—ó.) **Erdei fenyő ültetvény a dunai berkekben.** Az alsó-ausztriai erdészeti egyesületnek mult évi (XVIII.) nagy gyűlésén többen kedvezőtlenül nyilatkoztak a dunamenti berkekben, víz-áradásoknak kitett lapályokon foganatosított erdei fenyő ültetés eredményéről, s vagy teljesen sikertelennek mondták azt, vagy legalább aggodalmuknak adtak kifejezést az iránt, hogy az áradások az ültetvény egészséges felnövekedését legtöbb esetben igen megnehezítik.

Ellenkező hitben van Pressler K. főerdész, a ki nem rég az „Öst. F.-Zeitung“ egyik számában ki is jelenté, hogy szerinte az ültetések

sinlődésének okát talán nem épen a vízáradásokban, hanem legtöbbször a nagy szarvas- és őzállományban s az ezen és egyéb vadak által okozott károsításokban kellene keresnünk. Így van ez más fanemeknél is, melyek a vadaktól sokat szenvednek, a minő pl. a kőris, melyet gazdag vadállományú vidéken, a hol bár a talajviszonyok különben megfelelők lehetnek, megtelepíteni csakugyan szintén bajos, mert a vad vagy lerágja, vagy épen egészen letöri a fiatal csemetéket.

A vadállomány jelenlétén kívül különben lehet más körülmény is a baj okozója: a talaj meg nem felelő volta. Abból ugyanis, hogy pl. Csehország homoktalaján az erdei fenyő diszlik, még nem következik, hogy a szóban levő fanemeknek minden homok talaj megfelel. Ott a diluvialis korból való homoktalaj, mint üledék homok, agyaggal s egyéb tápláló anyaggal keverve fordul elő, míg a dunamenti berkek újkori üledék homokja sok helyt nem egyéb durva kovarc s egyéb faju törmeléknél, melyben kevés a növényi tápláló anyag. Mégis eléggé megfelelők a magasabban fekvő helyek, hova a talaj-víz fel nem ivódik.

Épességgel nem áll azonban Pressler szerint az, hogy a vízáradás tönkre tenné az erdei fenyőt. Egy alkalommal ugyanis nagyobb mennyiségű csemetekészlet termelése céljából olyan előbb említett minőségű berkes, lapályos területen telepített csemete kertet. Az elvetett erdei, lúcz és vörös fenyő mag szépen kikelt, valamennyi csemete szépen fejlődött, nőtt, míg aztán szeptember havában egy vízáradás előntötte a kertet. A megduzzadt víz átszakította a vetőkert kerítését, rohanásában néhány ágyás talaját felszakgatta, ott a csemetéket kimosta, s mintegy nyolcz napon át méternyi magasan folyt a kert, s így a csemeték fölött.

A víz lepadása után Pressler helyrehozva a megrongált ágyásokat, elültetve a kimosott csemetéket, daczára az áradásnak, kertjét újra díszleni, az apró fenyőket kifogástalanul tovább fejlődni látta, eltekintve a mélyebb fektű, teknős helyektől, hol a tartós nedvesség miatt, mely elvezethető nem volt, a csemeték kipálottak.

Pressler erre a tapasztalatára támaszkodva azután természetesen még határozottabban mondja ki a véleményét, hogy első és legtöbbet ártó ellensége, megkárosítója ültetéseinknek a vadállomány szokott lenni.

(A—ó.) **Trágyázás foszfátsalakkal.** Az ásványi trágya-anyagok közül a legolcsóbbak és legjobbabk egyiké tudvalevőleg az u. n. Thomassalak, mely lisztte őrölt állapotban Thomaszfoszfátliszt, vagy röviden Thomasliszt név alatt képezi kereskedés tárgyát. Ezen anyagot mellékterményképen nyerik az aczélnak foszfortartalmu érczéből való előállításával, mint salakot. A salak a

levegőnek kitéve nemsokára daraszerű részecskékké esik szét, vagy egészen porrá is mállik; könnyen lisztté őrlhető. Átlagosan a következő összetétele van: tartalmaz 17 (14—24)⁰/₁₀ foszforsavat; 50⁰/₁₀ meszet; 4⁰/₁₀ magnesiát, 14⁰/₁₀ vasoxydot; mintegy 4⁰/₁₀ manganoxydát és agyagot; 7.5⁰/₁₀ kovasavat; 0.5⁰/₁₀ ként és 0.2⁰/₁₀ kénsavat.

Jó tulajdonságairól sokat lehet hallani, s azért csemetekertek számára, melyeket sokszor kénytelenségből kevésbé jó talajon kell megtelepitenünk, annál inkább ajánlható, mert ilyen célra való alkalmazása utján elért sikerek is mellette szólanak. Legutóbb Hallbauer cs. főerdész (Kaiserberg, Elsass) írt egy kis közleményt róla az „Allg. F. u. J.-Zeitung“-ban, mely elég érdekes arra, hogy tartalma mintegy bátorítására azoknak, kik még próbát a szóban levő trágyázó anyaggal nem tettek, itt közöltessek.

Hallbauer már évek óta használja a Thomassalakat s minden tekintetben jó sikerrel trágyázza vele vetőkertjeit, csemeteiskoláit egyaránt; s noha takarékoság szempontjából az olcsóbb fajta, durvábbra őrlt minőségű foszfátliszttel trágyáz, mely nehezebben oldható volta miatt hatékonyságát lassabban fejtheti ki, teljesen kifogástalan eredményt ért el. Hektáronként 10—12 mázsára van szüksége, s a trágyázást akként eszközöli, hogy azt a csemetét, mely a trágyázásban egyszer pl. a vető-ágyásban már részesült, többé közvetlenül nem trágyázza meg, hanem oly ágyásba ülteti át, melyet Thomasliszttel 1 vagy 2 évvel előbb ellátott. Eljárása különben az, hogy a vetés- vagy csemetesorok között keskeny árkot húz s abba hinti a foszfátlisztet, vagy odahinti a sorok közébe és kis kerti kapával keveri a föld közé. Ujra megmunkált területen pedig szanaszét szórja az ágyás tetejére s aztán begereblyéli a földbe.

A mód különben az eredményen nem sokat változtat, s az eredmény egy-két hónap múlva látható lesz a csemeték külsején s felünnen azok színén. A talaj soványsága, szárazsága vagy kedvezőtlen időjárás miatt a csemeték gyakran elsárgulnak; a foszfátlisztezés után 2 hónapra azonban Hallbauer nem látta már soha a beteges sárga színt, a csemeték mind üde sötétzöldek lettek. Fejlődésük erősebb lett, növekvésük fokozottabb, s gyakran eredtek nyári hajtások is gazdagon az idősebb csemetéken. Attól nem kell tartani, hogy talán a csemeték fattyunövésűek lesznek, vagyis hosszú, vékony, puha szövetű hajtásokat vetnek: a gazdag oldalhajtások, a magasra emelkedő csucshajtás mind egészségesek. A gyökérszintén erőteljes és egészséges fejlődésnek indul a foszfátliszttel trágyarejétől, a hajszálgökörek különös szaporasággal keletkeznek, úgy hogy a gyökérszeten a mintegy 2 mm hosszú szívó gyökerecskék mindenfelé bőven és sűrűen láthatók.

Kísérletképen Hallbauer egyik csemetekertjében a trágyázást váltogatva foganatosítá úgy, hogy közben minden második ágyás trágyázatlanul maradt. A csemeték színén, növekvésük előrehaladásán egyaránt szemlélhető volt a különbözőség a szerint, amint trágyázott vagy trágyázatlanul hagyott ágyásokban keltek vagy növekedtek.

Hallbauer tagadja, mintha a csemeték a trágyázást utóbb a kiültetés után megsínlenék. Tapasztalataira támaszkodva ellenkezőt állít. Attól sem kell félni, hogy az erélyes növekedés, a számos nyári hajtás tejlődése kárára lenne a csemetének a miatt, hogy a késői hajtások talán eléggé meg nem fásodva, a fagygyal szemben igen érzékenyek lennének. Erre vonatkozólag ugyanis azt állítja, hogy csemetéin ezek a nyári hajtások 1200 m tengerszint feletti magasságban erős és tartós télen sem, korai fagyok alkalmával sem fagytak el. Megtörtént azonban egy ilyen kedvezőtlen éghajlatu helyen, hogy kései fagy következtében (a fagy június végén állott be), egy lúcz ortvénynek tavaszi uj, zsenge hajtásai végig mind tönkre mentek. Hallbauer a csemeték tövébe egy-egy kávéskanálnyi foszfátlisztet szóratott s azt a földnek megglazítása közben bekevertette. Ennek következtében az előbb sínlődő csemeték ujra vidám fejlődésnek indultak, csakhamar kiheverve, kipótolva előbbi veszteségüket. A csemetéknek az a része, melyet összehasonlíthatás végett meg nem trágyáztak, mind inkább sínlődött, s ezek közül sok ki is veszett.

Hallbauer a kiültetésnél is ellátja csemetéit a trágyaszerral olyan formán, hogy a csemeték gyökereit megelőzőleg vízbe áztatja, közvetlenül az elültetés előtt pedig 1 rész foszfátlisztt és 3 rész porhanyó földből előállított keverékkel hinteti be. A gyökerekre tapadó trágyanyag elég arra, hogy a gyökérzetet, míg a föld megülepedik, tápláló anyaggal ellássa.

A trágyaszerr jószágához, és a vele elérhető eredményhez képest nem is drága. Egy métermázsa Thomaszfoszfátlisztt ugyanis, a mint Hallbauer veszi, mintegy 2 frt 16 krba kerül.

Az 1891. évi erdészeti államvizsgák.

I.

Az idei tavaszi államvizsgák április hó 20-a és május hó 14-e között tartattak meg. A vizsgáló bizottságban Bedő Albert országos főerdőmester és ministeri tanácsos elnöklete alatt Sóltz Gyula főerdőtanácsos és

akadémiai tanár, Garlathy Kálmán m. kir. közp. főerdőrendező, mint vizsgálóbiztosok és Kallina Károly m. kir. erdőmester, mint vizsgáló biztos és jegyző vettek részt.

A vizsga letételére összesen 56-an kértek engedélyt. Ezek között feltétlen engedélyt nyertek 32-en, feltételes engedélyt 24-en.

Az engedélyt nyertek közül megjelent a vizsgára 52, elmaradt 4.

Az írásbeli vizsga április hó 20-án és 21-én folyt le az »Országos Erdészeti Egyesület« székházának nagytermében s ezen alkalommal az „Országos Erdészeti Egyesület“ és a selmeczi m. kir. erdőakadémia által javaslatba hozott 4—4 kérdés közül a következő négy írásbeli kérdés adatott fel megoldásra.

I. kérdés. Mit értünk osztagolás alatt és mely tényezők kerülnek az osztagolásnál felvétel, illetőleg becslés, esetleg kiszámítás alá? — Mi szolgál alapul az egyes tényezők becslésénél és miképen szerezhethjük meg magunknak azok becsléséhez a kellő gyakorlatot és jártasságot? — Világítsa meg vizsgátevő az itt követendő eljárást tetszés szerint választott adatok felhasználásával.

II. kérdés. Mekkora eséssel építhetők hegyes vidéken a fő-, mellék- és ideiglenes erdei utak, továbbá a vontató és szánutak? Milyen sugárral birhatnak ezeken az utkanyarulatok, hogy rajtuk 20—25 m hosszúságu szálfák is akadálytalanul szállíthatók legyenek? Mekkora lehet az ilyen utak esése az ilyen kanyarulatokban?

III. kérdés. Valamely erdőbirtokos 8000 katasztrális hold kiterjedésű magas hegységi erdőből álló birtokán megváltandók az ezen birtokot terhelő erdei szolgálmányok. Szolgálmányra jogosult egy 850 lélekszámmal bíró község.

Készítse el vizsgátevő az urbéri viszonyokról szóló törvény tekintetbe vételével és tetszés szerint választott adatok felhasználásával a szolgálmányok megváltására vonatkozó tervezetet és

határozza meg azon erdőterületet, a mely megváltás fejében kihasítandó.

IV. kérdés. Valamely birtokosnak gyertyánnal vegyes tölgy sarj erdei vannak oly vidéken, hol a cserkéreg, dorong, sőt még a rözsefa is értékesíthető. A jobb talaju alsóbb fekvésű erdőket eserüzemben akarja tovább is kezelni; ellenben a nagyobb lejtésű kövesebb, de mégis elég jó talaju 75 holdnyi, felerészben tölgyből, felerészben gyertyánból álló elvénült sarjerdőt tölgy szálerdővé akarja átváltoztatni.

Készítsen vizsgáttévő tervet ennek a 75 holdnak szálerdővé való átváltoztatására, tekintettel az erdő értékességének, jövedelmezésének emelésére és a tölgy szálfák szebb kifejlődésére való tekintettel.

A szóbeli vizsgák április hó 23-án vették kezdetüket és május hó 14-én fejeztettek be.

Az 52 vizsgázó közül 2 (3·9%) jelesen, 11 (21·1%) jól és 28 (53·9%) kielégítően képesítettnek találtatott, 11 (21·1%) pedig nem kapott oklevelet.

II.

Az idei őszi államvizsgák október hó 19-e és november hó 16-a között tartattak meg. A vizsgáló bizottságban Bedő Albert országos főerdőmester és ministeri tanácsos elnöklete alatt Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos és Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsos és akadémiai tanár, mint vizsgálóbiztosok és Hirsch István kultusministeri titkár, min. vizsgálóbiztos és jegyző vettek részt.

A vizsga letételére összesen 74-en kértek engedélyt. Ezek közül feltétlen engedélyt nyertek 66-an, feltételes engedélyt 7-en, 1 pedig nem kapott engedélyt.

Az engedélyt nyertek közül megjelent a vizsgára 66, elmaradt 7.

Az írásbeli vizsga október hó 19-én és 20-án folyt le az „Országos Erdészeti Egyesület“ székházának nagytermében s ezen alkalommal az „Országos Erdészeti Egyesület és a selmeczi m. kir. erdőakadémia által javaslatba hozott 4—4 kérdés közül a következő négy írásbeli kérdés adatott fel megoldásra:

I. kérdés. Mely esetekben tarthatnak igényt az erdőbirtokosok az 1879. évi XXX. t. c. alapján az állam, a község és szomszédos lakosság részéről anyagi kedvezményre, segélyre vagy támogatásra?

Miből áll ez a kedvezmény, segély vagy támogatás az egyes esetekben és mivel indokolható az a közérdek szempontjából?

II. kérdés. Egy kisbirtokosnak 20 hold legelője van, mely holdankint és évenként 80 kr. legelőért hajt. Tulajdonosa meg akarja tudni, hogy pénzügyi szempontból előnyös lenne-e annak akáczával való beültetése a következő viszonyok közt:

Beerdősítési költség holdankint 12 frt, 8 év múlva a fiatal akác letaroltatván adna holdankint 2000 drb. szőlőkarót, drbját 1 krral számítva és ezenkívül 3 szekér ágfát, szekerét 1 frt 50 krba számítva. Azután tartamosan 20 éves fordáig sarjerdőüzemben kezelné a birtokos a területet és előreláthatólag holdankint a következő használatokat kapná:

1. a forda 20-ik évében áterdőlésképen 4 köbméter tüzi- és hasznófát átlag 2 frtjával;

2. a forda 15-ik évében szintén előhasználatképen 6 m^3 fát 2 frt 50 krjával;

3. a 20-ik évben véghasználatképen kapna holdankint 20 m^3 hasznófát 30 frtjával, és 20 m^3 tüzfát 2 frtjával számítva.

Az adó és kezelési költségek mindkét esetben egyenlően számíthatók. A számításnál 3% kamatláb használandó. Számítsa ki vizsgátevő, hogy a beerdősítés a birtokokra nézve mily összegre menő haszonnal vagy kárral járna?

III. kérdés. Mily nagy területet kellene vizsgátevőnek esetmetekertképen berendezni és állandóan fentartani, ha az évi erdősitésekhez átlagosan 300,000 drb. 2 éves kocsányos tölgy, 400,000

drb. 1 éves akác, továbbá 20,000 drb 2 éves kőris és 6000 drb. 3 éves éger csemetére volna szükség? Mennyibe kerülne ezen csemetekert bekerítése, beosztása, első megmivelése és bevetése, ha a szükséges területet egy szelid lejtésű mély talaju eddig kaszálónak használt nagyobb erdőtisztásból hasíthatnának ki, s ha a költségekre befolyással bíró többi tényezők teljesen megegyezők volnának azokkal, melyekkel szolgálata helyén számítani szoktak?

IV. kérdés. Egy rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelt üzemosztály szélén vasutépítés céljára kisajátítandó 15 kat. holdnyi erdőszült terület, melynek 5 kat. holdnyi részén 0.8 zárlatu 100 éves lúcz fenyves, 10 kat. holdnyi részén pedig teljes zárlatu 45 éves lúcz fenyves áll.

Az üzemterv adatai szerint a kisajátítandó erdő mindenütt egyenlő mély és erőteljes talajjal bír s termőképessége a hivatalos használatra szolgáló erdészeti segédtablák szerint I. termőhelyi osztálynak felel meg. Az erdősitési viszonyok igen kedvezők, úgy, hogy 1 kat. hold vágásterület beültetése a pótlásokkal együtt 8 frtnál sohasem került többbe. Az adó és a kezelési kiadások együtvéve holdankint 1 frt 10 krt tesznek. A rendes vágások fakészlete m^3 -enkint átlagosan 3 frt 20 kr tőár mellett értékesítetik; az át-erdőlésből kikerülő vékonyabb faanyag pedig, mely a hasonló jó-ságu állabokban a 60-ik év körül $30 m^3$ és a 80-ik év körül $35 m^3$ szokott lenni tapasztalat szerint m^3 -enkint 1 frt 25 krajczáron adatik el tővön.

Ezen adatok figyelembe vételével állapítsa meg a vizsgátevő azon összeget, melyet a birtokos ezen erdőért jogosan követelhet.

A szóbeli vizsgák október hó 22-én vették kezdetüket és november hó 16-án fejeztettek be.

A 65 vizsgázó közül 1 (1.5%) jelesen, 12 (18.5%) jól, 34 (52.3%) kielégítően képesítettnek találtatott, 18 (27.7%) pedig nem kapott oklevelet.

Az 1891. évi erdőöri szakvizsgák.

I. Kassán.

A folyó évi erdőöri szakvizsgák Kassán október hó 19-én vették kezdetüket és befejezést nyertek ugyanazon hó 27-én.

A vizsgáló bizottságot Máriássy Mátyás kir. erdőfelügyelő elnöklete alatt Szönyey István Kassa szab. kir. város erdőmestere és Gruber Károly, gr. Csáky A. V.-féle hitbizományi uradalom főerdésze képezték.

A szakvizsga letételére 47. folyamodó nyert engedélyt, kik közül a vizsgálatra 46 jelentkezett. A megvizsgáltak közül jelenleg kincstári szolgálatban áll 7, kik közül 4 az erdőöri szakiskolát végezte Liptó-Ujvártt; törvényhatósági (városi és községi) szolgálatban 23, hitbizományi uradalmak szolgálatában 3, közbirtokossági uradalmak szolgálatában áll 13 egyén. A vizsgajelöltek az erdőöri szakiskolát végzett 4 jelölt kivételével legnagyobb részt erdőtisztjeiktől nyertek szakszerű oktatást, kis részükön azonban sajnosan tapasztaltatott, hogy előljáró tisztjeik jelöltjeik felfogásáról és képességéről kellőleg meggyőződést nem szereztek, és ennél fogva őket a szükséges felvilágosításokkal el nem is látták.

Írásbeli megfejtésre a bizottság a következő három kérdést adta fel:

I. Irja le az őrzésére bizott erdőt, előadván annak területét, határait, talajminőségét, fanemeket; az erdőben előállított fatermékeket, az erdőtermékek előállítási és szállítási módját, továbbá miként történik a tűzifának a munkásoktól való átvétele; írja le végre hivatalos teendőit úgy a külmunkára, mint az irodai teendőkre nézve.

II. Egy csemetekert bekerítésére megkívánt sövénykarók előállítására

2 drb.	24 cm	középátmérőjű	és	14 m	hosszu
3	"	26	"	"	15 " "
1	"	28	"	"	15 " "

tölgyszálfa lett felhasználva. Kiszámítandó, mennyi ezen 6 drb. szálfának köbtartalma egyenkint és összesen, kiszámítandó továbbá, hogy mily nagy ezen ferdény alakú csemetekert térfogata, ha párhuzamos oldalainak egyike 16 öl, másika 20 öl hosszú, a kert szélessége pedig 11 öl.

III. Mily eljárás követendő az erdei tűzoltásnál. Tegyen jelentést egy erdei tüzesetről és különösen az ültetvényekben okozott kárt mutassa ki.

Az írásbeli feladványok megfejtése után azok átvizsgáltattak és másnap október 20-án a szóbeli vizsgálat vette kezdetét, melynél az „Erdőőr“ című kézikönyv, az erdő-törvénynek és vadászati törvénynek az erdőőrköt megillető része szolgált a kérdések feladásához vezérfonalul s azonkívül intéztettek kérdések a vadászattan elemi ösmereteiből is.

A bizottság az írásbeli munkálatok eredményét a szóbeli feleletekkel összeegyeztetvén a szóbeli vizsgálat folyamán a következő vizsgaeredményt állapította meg. A 46 vizsgajelölt közül az erdőőri szolgálatra 2 (4.4%) kitünően, 17 (36.9%) jól és 27 (58.7%) kielégítően alkalmasnak találtatott, ennél fogva a vizsgát mind a 46 egyén kiállotta. Ugy a jelentkezők számát, mint a vizsga eredményét illetőleg az ideihez hasonló eredmény az eddig Kassán megtartott erdőőri szakvizsgáknál el nem éretett.

A vizsgajelöltek közül legjobban készülséggel a kincstári szolgálatban levők jelentek meg, ez azonban természetes is, mert ezeknek legnagyobb része erdőőri szakiskolát végzett egyén, de másrészt a kincstári szolgálat bő alkalmat nyújt a gyakorlati kiképzés minden ágában, mindennek

daczára ez esetben sem vitatható el azon érdem, a mely a gyakorlati és részben az elméleti kiképzés szakszerű vezetéséért a kincstári erdőtiszteket joggal megilleti. Szép kézsúltséggel jöttek az árvai-uradalom és Kassa szab. kir. város jelöltjei is, kik daczára annak, hogy ugyszólván kivétel nélkül tót ajku, közönséges falusi iskolát végzett, meglett koru egyének, nemcsak az erdőőri szolgálat minden ágazatában kellő jártasságot, hanem a számításoknál is, szem előtt tartva csekély előképzettségöket, könnyedséget tanusítottak. Jelen esetben tűnik ki leginkább a közjónak tett azon hasznos szolgálat, melyet a fenn érintett két uradalom erdőtisztjei tanusítottak, mert valóban nem csekélység 30 meglett koru és minden előkészület nélküli egyént habár csak az erdőőri szakvizsgára is előkészíteni.

Végül tekintettel arra, hogy üdvös erdőtörvényünk életbe lépte óta az idén tartatott meg országszerte a már 12-ik erdőőri szakvizsga, talán nem lesz érdektelen, ha ez alkalommal a rendelkezésemre állott adatok alapján a Kassán eddig megtartott 12 szakvizsga eredményét összefoglalva nyilvánosságra hozom. Ezen adatokból meg lehet bírálni, hogy az erdőtörvénynek a szakképzett erdőőrök alkalmazására nézve hozott fontos intézkedései, e vidéken eddig mily mértékben jutottak érvényre, illetve a különböző jogi minőséggel bíró erdőbirtokosok mennyire igyekeztek az avval járó előnyöket igénybe venni. Az erdőtörvény életbelépte óta bezárólag ez évig Kassán megtartott erdőőri szakvizsgán összesen 217 egyén nyert erdőőri szolgálatra képesítést, és pedig :

	kitünően,	jól,	kielégítően	
	k	e	s	összesen
	i	t	i	
	t	e	t	
1880. évben	1	1	2	4
1881. évben	3	3	5	11
1882. évben	3	6	5	14
1883. évben	4	8	11	23
1884. évben	1	5	3	9
1885. évben	1	6	3	10
1886. évben	3	7	4	14
1887. évben	3	9	13	25
1888. évben	1	8	7	16
1889. évben	5	7	8	20
1890. évben	3	9	13	25
1891. évben	2	17	27	46
Összesen	30	86	101	217

tehát összesen: kitünően alkalmasnak találtatott 30 egyén vagyis 13.8%, jól, 86 vagyis 39.7% és végre kielégítően 101 egyén vagyis 46.5%.

A képesített erdőőrök a szolgálatadó jogi minősége szerint a következőképen oszoltak meg; a 217 egyén közül:

1. kincstári szolgálatban állt 31.8%,
2. törvényhatósági szolgálatban 18.9%,
3. egyházi személyek és testületek szolgálatában 11.5%,
4. hitbizományi uradalmak szolgálatában 13.9%,
5. közalapítványi uradalmak szolgálatában 1.0%,
6. magánalapítványi uradalmak szolgálatában 0.4%,
7. közbirtokossági uradalmak szolgálatában 6.0%,
8. részvénytársulatok szolgálatában 0.4%,
9. az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó magán uradalmak szolgálatában 11.0%,

10. végre a képesítés alkalmával szolgálaton kívül állott 5.1%.

E számadatokból következtetve, az eddigi vizsgák eredménye jónak mondható, a mennyiben a kitünően és jól képesített egyének száma a kielégítően képesítettekét jóval felülmulja.

Befejezésül el nem mulaszthatom a figyelmet felhívni azon körülményre, hogy a közalapítványi, a részvénytársulati és magánalapítványi uradalmak szolgálatában álló erdőőrök a képesítést nyert egyének között látszólag kis százalékkal vannak képviselve, ezen látszólagos következtetés azonban módosul, ha tekintetbe vesszük, hogy ugy a kassai, mint az ungvári és részben a turóc-szent-mártoni erdőfelügyelőségi kerületben is, melyek leginkább vannak az itteni vizsgára utalva, maguk a fentebb említett jogi minőségű uradalmak is hasonlóan csak kis százalékkal vannak képviselve. Ha tovább menve a fenn nevezett három erdőfelügyelőségi kerületre vonatkozólag az egyes birtokosoknak az erdők nyilvántartási törzskönyvében százalékban kitüntetett erdőterületét az eddig képesítést nyert erdőőrök számával, jogi minőség szerint összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy a törvényhatósági és községi, valamint a hitbizományi uradalmak képesítést nyert erdőőrei mindedig kellő számban nincsenek képviselve.

Annál inkább dicséretet érdemel a magánerdőbirtokosok buzgalma, mert daczára annak, hogy az erdőtörvény 22. §-ának intézkedése őket nem érinti, szép számmal küldték eddig is vizsgára erdőőreiket, hogy így egyéb előnyök mellett az erdőtörvény 42. §-a által biztosított jogokat is maguknak megszerezhessék.

Kassán, 1891. évi okt. 29.

Ormai Kálmán,
 kir. erdőfelügyelő.

II. Pozsonyban.

Az ideai erdőőri szakvizsgálatok Pozsonyban, a vármegye-házánál, október hó 19-én kezdettek meg és október 25-én fejeztettek be.

A vizsgáló-bizottság elnöke Lászlóffy Gábor kir. erdőfelügyelő, vizsgáló biztosok pedig: Bittner Gusztáv, herczeg Pálffy Miklós hitbizományi uradalmának erdőmestere és Banhof Károly, Pozsony szab. kir. város erdőmestere voltak.

A szakvizsgálat iránt érdeklődéssel viseltetett gróf Zichy József főispán ur ő nagyméltósága is, ki a szakvizsgán egy ízben megjelenván, figyelemmel hallgatá egyes vizsgázók feleleteit. Pozsonymegye képviselőjében pedig Klempa Bertalan alispán és Gracsányi Gyula megyei közgazdasági előadó urak jelentek meg a vizsgálaton.

A vizsga letehetéseért összesen 43 egyén folyamodott, de csak 39 egyén nyert engedélyt, s ezek közül a vizsgán 36 egyén jelent meg, míg három jelölt a vizsgától indokoltan visszalépett.

A vizsgán megjelentek közül: 3 községi, 5 urbéres közbirtokossági, 2 egyházi, 8 hitbizományi és 18 magántulajdont képező erdőbirtoknál van ténylegesen alkalmazva, mely utóbbi számadat igazolja azt, hogy a magánerdőbirtokosok is, mindenkép igyekeznek arra, hogy erdőbirtokuk megőrzéséhez a szükséges számú és szakvizsgával bíró egyént minél előbb alkalmazhassák.

A vizsgajelöltek közül 5 ismétlő volt, kik a vizsgát ez alkalommal mindnyájan sikerrel letették.

A vizsgáló-bizottság a következő három írásbeli kérdést adta fel:

I. a) Mily nagy a kiterjedése egy ferdény alaku tisztásnak, melynek párhuzamos oldalai 162 és 205 méter hosszúak s ezen

oldalakkal egymástóli távolsága 85 méter, s hány csemete szükséges ezen tisztásnak teljes befásításához, ha az ültetés négyes hálózatban 1 méter csemetetávolság mellett foganatosítandó?

b) Mily nagy a köb tartalma egy négyszögre megfaragott tölgygerendának, melynek hossza 6.5 méter, szélesség 35 cm és vastagsága 27 cm.

II. Mikor és hogyan kell gyűjteni és eltartani a tölgyek makkját és a lúcz fenyő tobozait. Hogyan kell a tobozokból a magot kipergetni, tisztítani és eltartani; hogyan kell mindkét fannem magjának jóságát s illetőleg csiraképességét meghatározni? Mikor kell e magvakat a csemete-kertbe elvetni, s milyen eljárás követendő a tölgymakk és a lúcz fenyőmag elvetésénél, befödésénél és további gondozásánál?

III. Mit kell tennie az erdőőrnek az erdei kihágóktól elvett lopott tárgyakkal és mit kell tennie a lefoglalt eszközökkel s a behajtott állatokkal?

Hogyan kell az erdőőrnek eljárni

- a) ismeretlen erdei kihágókkal szemben,
- b) letartóztatott egyénekkal szemben,
- és c) házkutatás keresztülvitelénél.

Ezen három írásbeli kérdés megfejtése október 19-én reggel 9 órától, esti 6 óráig tartott és pedig egészben véve nem kedvezőtlen eredménnyel, a mennyiben a vizsgajelöltek $\frac{1}{3}$ része e kérdéseket jól, $\frac{1}{3}$ része kielégítően, s csak $\frac{1}{3}$ része nem fejté meg semmikép.

Az írásbeli kérdések megfejtése után október 20-án kezdetét vette a szóbeli vizsgálat, melynél vezérfonalul Bedő Albert országos főerdőmester ur „Erdőr“ című szakkönyve szolgált, mi mellett kiterjesztett a figyelem nemcsak az erdőgazdaság minden ágára, az erdő és vadászati törvények helyes alkalmazására és a védszemélyzet gyakorlati teendőire, hanem a vizsgánál felhasznált fa, rügy, levél, mag, csemete és rovargyűjtemény alapján an-

nak megvizsgálására is, vajjon a pályázók bírnak-e ez irányban is a megfelelő gyakorlati ismeretekkel

Az írásbeli dolgozatok, valamint a szóbeli feleletek eredményének egybevetése után, a vizsgáló-bizottság a vizsgajelöltek közül 2 „kitünően“, 12 „jól“ és 14 „kielégítően“ alkalmasnak minősítettet, míg 8 egyén a vizsgát ki nem állotta, mely utóbbi körülmény daczára is azonban, a vizsga eredménye egészben véve kedvezőnek mondható, főleg ha figyelembe vétetik ama körülmény, hogy a vizsgajelölteknek felerésze, a kisebb magán erdőbirtokoknál volt szolgálatban s e miatt megfelelő előzetes szakoktatást és vezetést teljesen nélkülözvén, egyedül csak saját szorgalmára támaszkodhatott.

Pozsony, 1891. évi november hó.

Lászlóffy Gábor,
kir. erdőfelügyelő.

III. Temesvárott.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 19-én vették kezdetüket és október hó 24-én fejeztettek be.

A vizsgáló bizottság tagjai voltak: Székely Mihály, m. kir. főerdőmester, mint elnök, Lavotta Albert, kir. alerdőfelügyelő és Muhos István, m. kir. főerdész; utóbbi mint póttag, a vizsgálatokon való megjelenésben akadályozott Vadas Jenő, m. kir. főerdész és erdőőri szakiskolai igazgató helyébe hivatott meg.

A vizsgáló bizottsági elnök által szerkesztett három írásbeli kérdés a következő volt:

1. Egy erdőtisztásnak csemetékkal való beültetésénél 17 munkás foglalkozik 5 $\frac{1}{2}$ napon át; a munkások között 12 felnőtt; ezek kapnak 45 kr-t naponta, 5 pedig gyermek, ezek napi bére 30 kr.

Készítsen az erdőőr e munkáról rendes bérjegyzéket, melynek alapján a keresetek kifizetése eszközöndő.

2. Tegyen az erdőőr jelentést távoli erdészének arról, hogy alomtűzet vett észre, még elég korán, hogy azt elolthassa.

Irja le röviden és értelmesen, hogy miként vette észre, mi módon történt az oltás, minő óvó-intézkedéseket tett azután, milyen okból gyanítja, hogy a tűz támadt s minő intézkedéseket tart szükségesnek, hogy jövőre eleje vétessék?

3. Az erdőőr észrevette, hogy védkerületének egyik részében a közönséges gyaponecz (*Phalena bombix dispar*) fellépett. Jelentse az esetet előljáró erdészének. Irja le a jelentésében, hogy miképen vette észre a káros hernyó fölléptét s miről ismert rá, hogy ez a közönséges gyaponecz és nem más? Minő eljárás, tart szükségesnek, hogy a hernyó továbbterjedése meggátoltassék s a jelentkezett hernyók kiirtassanak.

A vizsgára engedélyt nyert 36 egyén közül az írásbeli közben egy visszalépvén, a vizsgának tényleg 35-en vetették magukat alá.

Az írásbeli kérdéseket általában közepes eredménnyel oldották meg, míg a szóbeli vizsgálatoknál az eredmények a következők voltak: kitűnően alkalmasnak találtatott 5 (14%), jól alkalmasnak 6 (16%), kielégítően alkalmasnak 23 (64%), a vizsgát ki nem állotta 2 (6%).

Ehez képest az eredményt bár csak közepesnek, mindazáltal a bukottak csekély számát tekintve kielégítőnek lehet tekinteni. A kedvező eredmények, valamint a vizsgamenetében szerzett tapasztalatok bizonyítékai annak, hogy az erdőőrök tanultak, de bizonyítják egyszersmind azt is, hogy erdőtisztjeik foglalkoztak velök, oktatták s tanulásra buzdították.

Az erdőőri szakiskolát végzettek általában igen jó eredménnyel vizsgáztak és szép készültségnek adták tanujelét. Hasonlóképen dicséretes tájékozottsággal bírtak az

osztrák-magyar államvasut-társaság szolgálatában levő erdő-őrök. A m. kir. erdőkinestárnál alkalmazásban volt 16 vizsgáló közül jó eredménnyel vizsgázott 3, kielégítően 12, bukott 1. A közel harmadfél-százezer hold területtel bíró karánsebesi vagyonszűcség csak 3 erdőőrt volt képes a szakvizsgához küldeni.

Temesvártt, 1891. évi október hó 31-én.

Lavotta Albert,
kir. alerdőfelügyelő.

IV. Besztercebányán.

A f. évi erdőőri szakvizsgák Besztercebányán a vármegyeház nagytermében október hó 19-én kezdődtek és 25-én fejeztettek be.

A vizsgáló bizottság elnöke Solti Arnold kir. erdőfelügyelő, vizsgáló-biztosok pedig Seyfried Károly m. kir. erdőmester és Nagy Károly m. kir. erdőrendező voltak.

A vizsga letételére engedélyt nyert 29 jelölt közül megjelent 28, kik közül 5 a kincstárnál, 2 Coburg hercegnél, 12 városnál és községnél, 3 hitbizományánál, 1 a nyitrai püspöki uradalomnál, 1 az esztorgomi káptalannál, 1 az árvai szállományi uradalomnál és 3 magán-uradalomnál van alkalmazásban.

A vizsgajelöltek közül 4 a lipót-ujvári erdőőri szakiskolát végezte s ezek közül kettő kitűnően, egy jól és egy csak kielégítően tette le a vizsgát.

Az első napon megtartott írásbeli vizsgára a bizottság a következő három kérdést adta fel:

1. Egy ferdény alaku vágásterület, melynek párhuzamos oldalai 182 és 145 öl hosszúak s egymástól 32 öl távolra vannak, már 0.1 részben lúcz fenyővel és 0.3 részben jegenye fenyővel van természetesen uton feljulva. A fel nem ujult terület-rész olyképen

erdősítendő fel ültetés által, hogy azután a természetes és mesterséges uton létrejött fiatalos az egész területen felerészben lúcz-, felerészben jegenye fenyőből álljon. Kérdés:

a) mekkora az összes- és mekkora a még erdősítendő terület négyzet ölekben és katasztrális holdakban;

b) mennyi lúcz- és mennyi jegenye fenyő csemetére van szükség, ha az ültetés négyes hálózatban fog történni s a csemetetáv négy lábot kell hogy tegyen?

2. Mily módon történik a tűzifának szállítása s mily eszközök és készülékek jönnek ennél alkalmazásba?

3. Milyen fákat támad meg leginkább az apácza-gyaponez nevű rovar, milyen jelek árulják el az apácza gyaponez jelenlétét? Röviden leirandó az apácza-gyaponez lepkéjének, hernyójának és petéjének kinézése és életmódja. Ha a rovar nagy mennyiségben lépett fel, milyen kötelességeket ró az erdőtörvény az erdőbirtokosokra az az irtás és a rovarkár terjedésének megakadályozására nézve és e tekintetben milyen intézkedésekkel lehet eredményeket elérni? Milyen rovar ellenségei vannak az apácza-gyaponeznek? Mit tartozik tenni az erdőőr, ha az apácza-rovar jelenlétét felfedezi és mily kötelesség hárul reá az irtási munkák végrehajtásánál?

Az írásbeli és szóbeli feleletek alapján kitünően alkalmasnak találtatott 3 (10·7%), jól alkalmasnak 4 (14·3%), kielégítően alkalmasnak 16 (57·1%), míg 5-en (17·9%) osztályzatot nem nyertek.

A vizsga sokkal kedvezőbb eredményéről szólhatnánk, ha a vizsga-jelöltek elméleti és gyakorlati kiképeztetése körül a felettük álló kezelő erdőtisztek több fáradságot, több érdeklődést tanusítottak volna.

Nagy Károly,
m. kir. erdőrendező.

V. Nagy-Szebenben.

Az erdőőri vizsgán Barlay Sándor m. k. erdőmester elnöke alatt Binder József, Szeben város erdőmestere, továbbá Gaibel Rezső járási főerdész, mint vizsgabizto-

sok jelenlétében Nagy-Szebenben, a vármegye kis. termében f. évi október hó 19, 20, 21-én tartattak meg.

Jelentkeztek 32-en, a vizsgálóhoz bocsáttattak 18-an, ezek közül, miután egy nem jelent meg, vizsgázott 17.

Az írásbeli vizsgára köz-egyvetértéssel a következő három kérdés adatott fel:

1. Egy vágásterületen döntetett 215 db 24 cm középátmérőjű, 16 m hosszú, 311 db 36 cm középátmérőjű, 20 m hosszú, és 671 db 35 cm középátmérőjű lucz fenyő szálfá.

Számítsa ki vizsgatevő, a termett fakészlet köbtartalmát a segédtablák segítségével, és azon pénzösszeget, a mely köbméterenkint 65 krral számítva, a munkásoknak lesz fizetendő.

2. Mi a szenítés czélja, s hányféle módon történik az?

3. Melyek a bükk fanem tulajdonságai? a bükkszál erdő mi-képen kezelendő? miképen felujtandó, miféle mellékhasználatokat nyújt a bükk szálerdő?

A 17 vizsgázott közül: 5 jó sikerrel, 8 kielégítő sikerrel, 4 ki nem elégitő sikerrel állotta ki a vizsgát. Az elért eredmény kielégítőnek mondható, tekintettel azon körülményre, hogy a vizsgázók nagyobb része a Bedő-féle „Erdő-őr“ tankönyvből csak ezen munkának anyanyelvükön való magyarázása után készülhetett, továbbá kivéve a szelistryei járást, ezekben a közeli vármegyékben a vizsgázni szándékozók tanításban nem igen részesülhetnek, sokan közülök pedig egyszerűen magukra vannak hagyatva.

A vizsga folyama alatt megjelenésökkel felváltva szerencséltek: Szeben vármegye alispánja Reissenberger Gusztáv, vármegyei aljegyző Strója István, és a kerületi kir. erdőfelügyelő Tóthi Szabó Sándor urak.

Szelistye, 1891. október hó 24.

Gaibel Rezső, *
járási főerdész.

A fapiaczról.

Budapest, 1891. november hó 28.

(B.) A faüzleti viszonyok eddigi állandósága és jósága változást nem szenvedve, tart tovább, s ezt most sem a háborut sejtető beszédek, sem a pénzforgalmi és tőzsdei nehézségek nem befolyásolhatják annyira, hogy azok, a kik fával szoktak dolgozni, kedvöket a faanyagok vásárlására lankadni éreznék, ellenkezőleg úgy nálunk, mint külföldön a vásárlási kedv elég kiterjedten nyilvánul, a mit hazai piacszainkra az elmaradt és megkésett őszi vetések javára beállott enyhébb és esős időjárás milliókat érő áldásával teljesen érthetővé is tesz, — a külföldet illetőleg pedig a fenyőfa-anyagokra fényesen igazolja az apácza-rovar által megtámadt bajor királyi erdőkből levágott és e hónap 16-án Münchenben 600,000 köbméter fára megtartott árverés, melynél a múlt évi áraknál tetemesen nagyobb és általában is a remélt áraknál 10—15%-al nagyobb vételárak lettek elérve.

A tűzifára a lanyha időjárás nem kedvező, egyes piacszokon azonban némi javulás érezhető a fogyasztásban, mert a kőszén is drágul s mert az egészségre jobb fa-fűtésnek előnyét és szükségét naponkint több okos háziasszony látja be; a faszén pedig a fokozódó vastermelésnek megfelelően szintén nagyobbodó becsülésben részesül.

A tölgyfűrészgyártmányok után jó és élénk a kereslet s úgy ezeket, valamint a műszaki feldolgozásra alkalmas juhar, kőris és mogyorófát is szívesen vásárolják külföldre. A tölgyfa-anyagokat illetőleg nevezetes eladásról van szó a vinkovezei kir. erdőhivatal kerületéből, honnan újabban f. évi december hó 30-ra árverés lett kitűzve 2481 kat. hold tölgyerdőre, melynek becsértéke 3.342,000 frt s mely-

lyel vétel esetére azon kötelezettség lesz összekötve, hogy vásárló az anyagnak csak 10⁰/_o-át dolgozhatja fel dongáras hogy az anyagok felhasználására teljesen jól felszerelt gőzfűrészt kötelek építeni, melyet a 10 évi feldolgozási idő letelte után ingyen kötelek az államnak átengedni.

Egyes piacokról a következő ártételeket közölhetjük:

Budapest.	Egy méter cserhasábfa . . .	4.50	4.80	frt.
	„ „ bükkhasábfa . . .	4.—	4.30	„
	„ <i>m</i> ³ tölgyfűrészáru . . .	35 —	55.—	„
	„ „ bükk „ . . .	16.—	25.—	„
	„ „ vörös fenyőáru . . .	30.—	35.—	„
	„ „ jegenyé fenyőáru. . .	15.—	20.—	„
Komárom.	Egy méter cserhasábfa . . .	4.—	4.25	„
	„ „ fenyőhasábfa . . .	2.—	2.60	„
	100 darab 5 <i>m</i> h. 29 <i>cm</i> sz. és 2.4 <i>cm</i> vastag lúcz fenyő deszka tutaj. együtt	85.—	90.—	„
	100 darab 5 <i>m</i> h. 29 <i>cm</i> sz. és 2.4 <i>cm</i> vastag jegenyé fenyő deszka tutaj. együtt	70.—	73.—	„
	Egy <i>m</i> ³ lúcz- vagy jegenyé fenyő épületfa . . .	5.—	9.—	„
Szeged.	Egy méter cserhasábfa . . .	3.25	—.—	„
	„ „ fenyőhasábfa . . .	1.50	—.—	„
	„ <i>m</i> ³ fenyő fűrészáru . . .	15.—	21.—	„
	„ „ tölgy „ . . .	32.—	44.—	„
	„ „ vékonyab fenyő- szálfa . . .	5.—	6.—	„

Szolnok.	Egy méter cserhasábfa . . .	2.40	—.—	frt.
	” ” bükkhasábfa . . .	1.20	—.—	”
	” m^3 lúcz vagy jegenye fenyő épületfa .	15.—	16.—	”
Bécs.	Egy méter bükkhasábfa . . .	4.75	5.—	”
	” m^3 lúcz fenyő fűrészáru	19.—	22.—	”
	” ” jegenye fenyő ”	15.—	21.—	”
	” ” tölgy ”	40.—	60.—	”

Különfelék.

(K—v—cs.) **Uj módszer a fa hajlítására.** Számos módot és eljárást ismerünk már, melynek segítségével a fát hajlítani szokás. Az általánosan divatozó eljárás abban áll, hogy a hajlítandó fát kazánokba rakják és huzamos időn át nagyobb nyomású vizgőz hatásának teszik ki; ez által a fa megpuhul, szivóssá lesz és tetszés szerinti formába hajlítható, amely formának alakját a kiszáradás után is állandóan megtartja.

Ujabban Ludwig Bernhard a hajlítás egy új módját alkalmazza. Ő ugyanis a hajlítandó deszkát, a falemezeket vagy rudat meleg, sima vashengerek között vonja át; a fa a hengerek közül kilépve a szükséges görbületű vas pályára jut, hol annak alakját felveszi.

Az eljárás nagyon hasonlít a vas hengerléséhez és az ily módon hajlitott fa a hengerlés folytán épen úgy, mint az a vasnál történik, összetömörül s némileg meg is nyulik. Egy 25 mm vastag deszka pl. a hengerlés folytán majdnem 6 mm-rel lesz vékonyabb.

Az ilyen száraz és meleg állapotban hajlitott deszka vagy lécz az egyszer felvett alakot mindig megtartja, s a nedvesség legkisebb hatással sincs reá. (*Oest. F. Z.*)

(*K—v—cs.*) **Tüzálló zszindely.** Ujabb időben tartós és főleg tűzálló földének előállítására következő módon előkészített fazszindelyt használnak. A zszindelyt először 19—20 órán át 5—10°-os vízűveg oldatba teszik; teljes kiszáradása után pedig 4—6 órán keresztül chlorcalcium, chlormagnesium és chlorammonium keverékéből álló 2—3°-os oldatba áztatják, és végre ismét kiszáritják.

Az így készült fazszindely teljesen lángbiztos és az dőjárás viszontagságaitól is kevésbé szenved. (*Oest. F. Z.*)

(*K—v—cs.*) **Az ákác szénsav áthasonító képessége.** B. Frank kísérleteket tett az ákáczezal, megtudandó, hogy a fanem a levegőből mennyi szénsavat képes felvenni. E czélra egészen szénsavmentes kvarczhomokban nevelt ákác-csemetéket. A homokot olyan helyről való földdel keverte, hol azelőtt öreg ákáczfák állottak, és a tápanyagokat tartalmazó oldattal öntözte.

Az ilyen módon felnevelt ákác-csemeték egészen jól tenyésztek, számos hajszálgyökeret eresztettek, — noha az áthasonításhoz szükséges szénsavat csakis a levegőből vehették fel. Innen magyarázható az, hogy az ákác könnyű, szénsavban szegény homoktalajon is eléggé jól tenyészik.

Oest. F. Z.

(*Kall.*) **Pajdok pusztítása naphtalinnal.** A gödöllői m. kir erdőhivatal kerületéhez tartozó isaszeghi homokos erdőterületen ez év május hó második felében a cserebogár-pajdok oly nagy mennyiségben lépett fel, hogy az isaszeghi csemetekertben a felujítások foganatosítására, valamint a kopár területek befásítására nevelt fekete és erdei fenyő csemeték

teljes pusztulásától kellett tartani. Ezen kétségbeejtő helyzetben Krause Géza m. kir. főerdész arra a gondolatra jött, hogy a különféle rovarok pusztítására használatos naphtalint az említett csemetekertben próbára tegye. A következőképen járt el. A pajodok által megtámadott területet a többi még meg nem támadottól 25 cm széles és 25 cm mély függélyes oldalu árokkal különítette el: az épen maradt területen a csemetesorok 25 cm széles közein 1 m távolságokban ültető-furóval készített 20 cm mély lyukakba egy-egy evőkanálnyi jegeczes naphtalint öntött, azután a lyukakat porhanyó földdel betöltötte. A vetőágyaknak ily módon történt dezinficziálása következtében a pajodok tovább terjedése megszűnt, a használt naphtalin penetrans szaga még sokáig volt érezhető. 100 m² terület dezinficziálására elég volt 1 kgr. naphtalin, melynek ára Neruda budapesti droguistánál 1 frt. Ennyi naphtalinnal a leirt eljárás mellett mintegy 80,000 drb. fenyőcsemete menthető meg.

(M—D—S.) **A repkény borostyán termése mérges.** Nehány mérgezési esetről kiderült, hogy a gyermekek a borostyán bogyóitól lettek rosszul. Ennek folytán egy magyar vegyész Jandous (?) Lajost Prágában kértek fel a termések megvizsgálására. Plinius ezen rég ismert növényről beszélve azt mondja, hogy ennek élvezete megzavarja az ember esztét és Matthiolus ezen növény terméseit nagyra becsüli a menstruatiók könnyítésére. A bogyó 60 százaléka héj és 40 százaléka mag. A héjban van: egy sötétvörös színű anyag, melyammoniak által zöldre, sósav által vörösre változik; szőlőcukor, mézga, gyanta, mely sárgászöld alakatlan szemcséjű por és eleinte édes, később igen ingerlő izű; fehérnye, sejtenye, szerves anyagok; 78% viz. A magban van: zsirosolaj, fehérnye anyagok; különös ingerlő és undorító izű anyag, alkohol által kivonva sárgás port

képez, mely nehezen olvad vízben és oldatából kicsapható vaschlorid és eczetsavas ólom által; sejtenye, szervesetlen anyagok; 59% viz. A borostyán termésének mérgező hatását előidézi a husos részek gyantás anyaga és a mag tannin tartalma. (Journ. de la Soc. agric. du Brabant. 1886. p. 102.)

(*M—D—S.*) **A bálványfa kergének hatásáról.** Sajátságos, hogy a Görögországba és a Keletre vitt kutyákat a galandféreg támadja meg. Az ilyen megtámadott kutyák lesóványodnak s tönkre mennek. Minthogy Görögországban meghonosodott bálványfa kergét a galandféreg elleni szer gyánánt nagyon dicsérték, Landerer próbát tett vele vadász kutyájánál. A galand féreg darabokban távozott ugyan el, de teljesen csak a *Brayeza antelmenthica* (Kussó)-tól ment el.

(*Flora XXXIV. évf.*)

(*A—ó.*) **A japáni gesztenyefa** (*Castanea japonica*), melyre az „E. L.” mult évfolyamának 866. lapján Vadas Jenő ur egy kis közleménnyel már felhívta a figyelmet, a »W. landw. G.« szerint megszerezhető a Bern kantonbeli gazdasági egyesület gyümölcstenyésztési osztályánál, mely annak tenyésztésével s egyszersemind elárúsításával s terjesztésével foglalkozik. A csemeték darabja körülbelül 2 frank, tehát nem valami nagyon olcsó ugyan, mindamellett ez a gesztenye faj gyors növése, gazdag gyümölcs termelése és gyümölcsének nagysága és jó ize miatt, s mivel e jó tulajdonságai mellett még a legnagyobb hideget is kár nélkül kiállja: érdemes volna vele nálunk is kísérletet tenni s ha beválik, szélesebb körben elterjedését elősegíteni.

(*A—ó.*) **A vadállomány télen** sokat szenved ivóvíz hiányában. Olyan vizek készítése tehát, melyben a víz legalább egy ideig a befagyás ellen megóvható, ép annyira fontos kérdés a vadvédelem szempontjából, mint az etető helyek

felállítására. Grunert vadász a D. Jägerzeitungban ír le egy olyan módot, mely egyszerűsége mellett jónak is látszik, s melyet a nevezett állítólag sikerrel is használ.

Kiválasztva az alkalmas helyet, egy vagy másfél méter mély, ugyanolyan széles és úgy 3 méter széles gödröt ásunk, s fenekét jó vastag réteg tiszta lótrágyával fedjük be, vigyázva azonban arra, hogy a trágya ne darabosan kerüljön a gödörbe, hanem egészen összezsúromlódva. A lótrágya-réteget épen olyan vastagon tölgyfalevéllal vagy egyéb leveles lombbal takarjuk le s az egészet lehetőleg egyenletesen letiporjuk. Néhány nap múlva, mikor a trágya már magától is még jobban összeroskadt, ismét letiporjuk, azután a gödörbe épen beleillő vízhatlan ládát helyezünk föléje, s az oldalt maradó hézagokat lehullott fenyő-lombbal s e fölött erősen betömöködött földdel töltjük ki. A trágya szétbomlása közben az erélyes chemia működésből keletkező hő annyi melegséget ad a tartóba öntött víznek, hogy az Grunert szerint erős télben 3—4 hétig is eláll a nélkül, hogy befagyna.

A mi azonban a téli etetőket, illetve magát a téli vadetetését illeti, ez nem mindenütt és mindig jár a legjobb eredménnyel, különösen nem, ha a vadakat tulnyomóan vagy kizárólag száraz takarmánnyal tartjuk. Egy schwarzwaldi erdőbirtokos meg épen azt mondja, hogy száraz takarmánnyal etetés után vadjai nagyobb számban hullottak el, mint a mikor etetőket fel nem állított.

Abban lehet az oka ennek, hogy a száraz takarmány evése után a vadakban nagy szomjuság támad, melyet nem képesek azzal a vízmennyiséggel eloltani, a mit télen a hó nyalása útján vehetnek magukhoz, s ez a víz, meg az is, a mit az esetleg be nem fagyott forrásból ihatnak, nagyon hideg, szomjan és gyorsan élvezve tehát egészséges nem

lehet. Az a schwarzwaldi erdész a száraz takarmánynyal tartás helyett, vagy legalább a mellett, igen czélszerűnek tartja az erdőben gyakran ugy is csak gyomot képező lágyfanemek döntését, a mit egy két rosszul fejlődött fenyővel is megtoldani lehetne; a zsenge hajtásokon, a vékonyabb ágak husos kérgén a vadak egy ideig elrágódhatnak. A fadöntés ismételtetésével kisebb vadállományt igen jól lehetne átteleltetni.

(A—ó) **Knodalin név alatt** Schmidt, az erfurti híres virágkereskedő és kertész, uj rovarpusztító szert hozott forgalomba, melyet tulajdonképen Mühlberg, fahraui tanár talált fel. Folyadék ez, melyet használat előtt 30-, sőt 50-szer annyi vízzel kell hígítani, s hasznos tulajdonságát, mely átható, bűzös szagából ered, utóbb említett arányu hígításakor is kellő mértékben érvényesíti. Az a dologban a legérdekesebb, hogy — a mint Hallbauer cs. főerdész az „Allg. F. u. J. Zeitung“ legutóbbi füzetében leírta — ez a rovarok elleni használatra feltalált szer a vele befröcskölt növénytől, csemetéktől a vadakat is egészen távol tartja. Egy csemetekertben ugyanis, hol a kelő bükk zsenge leveleit már ugyancsak megtizedelte néhány rákapott őz, Hallbauer a bükkmakkal bevetett s összesen mintegy fél *ha* nagyságu területet harminczszorosan hígított knodalinnal fröcsköltette be; a próba, mely a fáradságon kívül csak 20 krba került, teljesen sikerült, a mennyiben a bükkös ágyások nemcsak a földi balhától s több hasonló apró káros rovartól szabadultak meg, de rajtuk az őzek sem legelésztek többé. — Egyébiránt Hallbauer, mint rovarpusztító szert is, dicséri a kondalint, melyet ő többféle rovar ellen hatásosnak tapasztalt, s elkezdte az akáczpajzstetüt is pusztítani vele, az e tekintetben elért eredményt azonban csak a jövőben fogja nyilvánosságra hozni.

Változások az erdészeti szolgálat körében:

Földmivelésügyi magyar ministerem előterjesztésére: Garlathy Kálmán főerdőrendezőt erdőigazgatóvá nevezem ki.

Kelt Bécsben, 1891. évi okt. 29-én.

Ferencz József, s. k.

Gr. Bethlen András, s. k.

Földmivelésügyi magyar ministerem előterjesztésére: Vadas Jenő főerdész és a vadászerdői erdőöri szakiskolai igazgatóját, a selmeczbányai erdőakadémiához rendes tanárrá — a rendszeresített illetményekkel — kinevezem.

Kelt Schönbrunban, 1891. évi november hó 2-án.

Ferencz József s. k.

Gr. Bethlen András s. k.

Földmivelésügyi magyar ministerem előterjesztésére Bencze Gergelyt, a selmeczbányai erdőakadémia rendkívüli tanárát ugyanazon akadémia rendes tanárává, a rendszeresített illetményekkel kinevezem.

Kelt Gödöllőn, 1891. évi november hó 13-án.

Ferencz József s. k.

Gr. Bethlen András s. k.

Az „Erdőhasználatban“ kézi könyve Szécsi Zsigmond értesítése szerint teljesen elfogyott, minél fogva ő a megrendeléseknek e könyv második kiadásának megjelenéséig leendő elhalasztását kéri.

Az „Erdészeti növénytan“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegen felül még 25 kr. beküldetik, (keresztelés alatt, ajánlva) bérmentve küldi meg.

Az „Erdő-Őr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben” című munka hatodik kiadása f. évi október hó első napjaiban megjelent. Felkérletnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvétel útján leendő megküldése iránt az Országos erdészeti egyesület titkári hivatalát mielőbb értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Az „Erdészeti zsebnaptár“ új évfolyama (1892. évi XI. évfolyam) megjelent. Megrendelhető az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál és pedig legezélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az „Erdészeti rendeletek tára“ 1885., vagyis V.; 1886., vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII., 1889. évi, vagyis IX., végül az 1890-ik, vagyis X. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1886., 1887. és 1888. évfolyamnak 30 kr, az 1885. évfolyamnak 40 kr. az 1889. évfolyamnak 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr, 80 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az első három évfolyam második kiadása is teljesen elfogyott.

Az „Erdei facsemeték nevelése“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál

(Budapest, V., Alkotmány-uteza 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr, nem tagok részére 2 frt.

Az „Erdészeti földméréstan“ czimü pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Cséti Ottó akadémiai tanárnak, adattak át. Megrendelések egyszerű levelező lapon vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 3 frt 50 kr., mások részére 5 frt.

„A tölgy és tenyésztése“ czimü pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-uteza 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50 kr., nem tagok részére 4 frt.

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet a Gácsországgal határos vármegyék közigazgatási bizottságainak.

(A. határmenti erdők mikénti kezelése tárgyában.)

22071/1891. sz. Előfordult, hogy a Magyarország és Gácsország közti határon fekvő erdőkben egyik részen eszközölt tarvágás folytán a másik részen széldöntések keletkeztek. Egy ily eset alkalmával az ügy megvizsgálására az osztrák és a magyar földmivelésügyi ministeriumok részéről vegyes bizottság küldetvén ki, az a helyszínén szerzett tapasztalatok alapján javaslatokat tett az ily szélkárok elhárítása céljából szükségesnek mutatkozó teendők iránt.

Ezen javaslatok úgy az osztrák cs. k. földmivelésügyi minister, ur mint magam részéről is elfogadtatván, tekintettel arra, hogy a szél általi okozható károk lehető kikerülését mindket részről úgy közgazdasági érdekek, mint az illető erdőbirtokosok saját érdekei is követelik: felhivom a közigazgatási bizottságot, hogy a vármegye területén fekvő s gácsországi erdőkkel határos azon erdők birtokosainak, melyek az erdőtvény 17. §-ában elősorolt birtokozimek alá tartoznak, kötelességévé tegye a következőket.

1. A határmenti állaboknak az üzemterv alapján annak idején bekövetkező kihasználása után a kihasznált területen ott, a hol széldöntéstől lehet tartani, a határtól megfelelő távolságon belül oly fanemek tenyésztendő, melyek a romboló szeleknek kellően ellentállni képesek, s ezen állabok oly üzemben kezelendők, mely mellett a széldöntés veszélye leghathatósabbán elhárítható.

2. A határon fekvő erdők birtokosainak a gazdálkodás módjára nézve lehetőleg egyetértően kell eljárniok a szomszédos gácsországi erdők birtokosaival, s azokkal az ezen erdőkben a jóváhagyott üzemterv alapján tervezett összes gazdasági mivele-

teket mindenestre ideje korán kell közölniök, hogy módjukban legyen erdejök megvédéséről azon esetben is gondoskodni, ha magyarországi részen tarvágás alkalmaztatnék.

3. Az előzőkhöz képest szükséges intézkedések a legközelebbi üzematvizsgálás alkalmával veendőik fel az üzemtervbe.

4. Miután a Magyarország és Gácsország közt létező határnyiladék nem bir elegendő szélességgel, a határ szélén magyarországi részen levő állabok felujításánál megfelelő pászta (a szűkséghez képest egész 15 méter szélességben a határnyiladék közepétől számítva) üresen hagyandó, ugy, hogy a nyiladék szélén lévő faegyedek, fiatal koruktól fogva a szél hatásának kitett állásban nevelkedvén, annak romboló erejének jobban tudjanak ellentálni, s ez által a gazdálkodást önállóbbá, s a szomszédos erdőkben bekövetkező gazdasági miveletektől függetlenebbé tehessék.

Fölvivom továbbá a bizottságot, hogy fentebbiekre a gácsországi határmentén fekvő, de az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó magánerdők birtokosait is figyelmeztesse, s oda hasson, hogy azok nemesak tekintettel az ügy közgazdasági fontosságára, de saját jól felfogott érdekeiknek szempontjából is, szintén a fentebb jelzetek szerint járjanak el; megjegyztetvén, hogy az illető kir. erdőfelügyelőnek feladata leend a határmenti erdők birtokosait tanácsosal támogatni, s nekik a szakszempontból szükséges felvilágosításokat megadni.

Értesitem egyszersmind a bizottságot, hogy a Magyarországgal határos gácsországi erdőket illetőleg az osztrák cs. k. földmivelésügyi ministerium részéről ugyanily értelmű intézkedés megtörtént.

Végül felhivom a bizottságot, hogy a fentebbiekhez képest saját részéről tett intézkedésekről hozzám annak idején jelentést tegyen.

Kelt Budapesten, 1891. évi jun. hó 20-án.

Bethlen, s. k.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(Az 1891. évi október hóban teljesített befizetések.)

A rövidítések magyarázata.

ka. = készpénz alapítvány; att. = alapítványi tőke törlesztés; ak. = alapítványi kamat; td. = tagsági díj; ld. = lapdíj; hd. = hirdetési díj; EL. = Erdészeti Lapok; k. = kamat; ÓFa. = Ő Felsége fénynyomatu arcsképe; npt. = Erdészeti Zseb-naptár; nvt. = Erdészeti növénytan; Ecs = Erdei facsemeték nevelése; Fmt. = Erdészeti Földmérés. T. és t. = Tölgy és tenyésztése; Ert. = Erdészeti Rendeleték tára; pkt. = postaköltség térítmeny; agy. = agancs gyűjteményhez.

	Befizetés	frt		Befizetés	frt
Ambrus Alajos td.	16.—		Deé Mihály td.	5.—	
Apatini m. kir. erdőhivatal hd.	4.50		Dénes Géza td.	16.—	
Arató Gyula T. és t.	2.—		Dobl Miklós td.	8.—	
Azor Alajos td.	8.—		Domokos Sándor hd.	2.55	
Bacsó József td.	4.—		Dorozslai Gábor td.	5.—	
Balogh Vilmos td.	4.—		Drogán Gyula td. 8.—, fmt.		
Bárdos József td.	4.—		3.56	11.56	
Bécsy Dezső td.	8.—		Egri főkapitány tisztartósága		
Bende Mihály td.	8.—		ld.	12.—	
Bene ek Albert td.	16.—		Erdélyi gazd. egyeslet ld.	8.—	
Bereczky Gyula td. 7.50. Ert.			Értékpapírok után k.	276.66	
—,70	8.20				
Besztercezi erdőigazgatóság			Ferencz Gyula ak.	4.—	
hd.	13.10		Ferencsik Ödön td.	8.—	
Besztercebánya város ld.	3.—		Firbász Adolf td.	4.—	
Besztercebányai erdőigazgatóság			Fischer Károly td.	8.—	
hd.	20.45		Fischer Lajos npt.	1.56	
Boda Pál td.	4.—		Földes Tamás td.	8.—	
Bodor Gyula td.	8.—		Gr. Forgách Károly agy.	300.—	
Boeriu Virgil td.	8.—				
Bokor Dénes Ert.	2.20		Gajári József npt.	1.—	
Borsos István td.	4.—		Garda János td. 8.—, Ecs. 1.50,		
Borszéki Soma ak.	10.—		nvt. 2.80	12.30	
Börzsönyi prim. erdőhivatal			Gasser Lipót hd.	3.15	
ld.	8.—		Gáts Károly td.	8.—	
Brekner József td.	8.—		Gaul Károly td.	—,82	
Briestyanszky Endre ak.	8.—		Gawra János td.	4.—	
Burdáts János td.	8.—		Gellért László td. 8.—, Ecs.		
Churávi Károly td.	8.—		1.50	9.50	
Costán István td.	8.—		Glósz Alajos td.	10.—	
Cseh Bertalan td.	16.—		Gondol Dezső ak.	8.—	
Cseh Pál ak.	8.—		Grill Károly 2 nvt.	8.—	
Cseres Gyula ak.	8.—		Gunosch Gottfried Ert.	1.10	
Csoma Gusztáv td.	6.—		Granger K. Jenő ld.	2.—	

Befizetés	frt	Befizetés	frt
Gr. Hadik Barkóczy Endre ka.	200.—	Lindenmayer Frigyes td.	4.—
Halera Imre td. 16.—, pkt.		Liptóújvári főerdőhivatal hd.	6.85
—58, fnt. 3.42	20.—	Listvány Antal td.	8.—
Halmay Agoston td.	8.—	Ludmann Miksa td.	4.—
Hantos Ernő td.	20.—	Lugosi erdőigazgatóság hd.	6.48
Ózv. Hantos Jánosné ak. 3.—, atr. 60.—	63.—	Máday Izidor ak.	24.—
Hárs István ak.	8.—	Marschan József ak.	5.—
Hauszner József td.	8.—	Mátéffy Árpád td.	8.—
Herdina László td.	8.—	Mattanovics Károly td.	8.—
Hering Samu att. 4.—, ak. 7.—	11.—	Meiszner István ld.	8.—
Heyden Antal ak.	4.—	Melhárt Pál ld.	2.—
Hoffmann Antal ld.	8.—	Mirtse János td.	4.—
Ifj. Hoffmann Sándor td.	8.—	Mojzer Károly td.	6.—
Hrabovszky Kelemen td.	5.—	Mozolovszky Adolf td.	8.—
Jakab István Ert.	2.26	Müller Henrik td.	1.—
Jausz Sándor td.	8.—	Munkácsi főszolgabírószág hd.	2.67
Kallina Károly ak.	3.85	Munkácsi városi tanács hd.	6.95
Saarosi Kapeller Ferencz td.	10.—	Nehoczky Andor td.	8.—
Kassai gazd. tanintézet ld.	8.—	Naszódvidéki közp. ösztöndíj alap hd.	5.93
Kaufmann Albert td.	8.—	Neuberger Felix és fia ak.	10.—
Gr. Keglevich István ak.	10.—	Országos gazd. egyesület ld.	8.—
Kelety Lajos td.	8.—	Osterlamm Ármin ak.	8.—
Kern György ak.	8.—	Payer István Ófa. 3.50, td.	8.— 11.50
Kilián Frigyes nvt.	4.—	Payer Sándor ak.	16.—
Kim Béla ak.	8.—	Pilz Ottó ld.	8.—
Királyhalmi erdőőri szakiskola hd.	1.35	S. Plavniczai erdőgondnokság hd.	2.95
Kirkorovics Imre td.	16.—	Pleininger Ferencz hd.	1.60
Kleisl Gyula td.	20.—	Porubszky Árpád td.	4.—
Klobusitzky Kálmán hd.	2.95	Puchreiner Henrik td.	4.—
Kohn Ájem npt.	1.50	Br. Radák Ádám att. 200.—, ak. 10.—	210.—
Kojnok Tamás td.	8.—	Radó Pál ak.	8.—
Koller János ak.	4.—	Radu T. Miklós ak.	10.—
Kolozsi Imre npt.	1.15	Rác Károly ld.	2.—
Kolozsvári erdőigazgatóság hd.	21.45	Rappensberger Andor td.	8.—
Körmenyi János ld.	8.—	Rimaszombat város td.	8.—
Körös László td.	4.—	Rinaldi Ottó td.	8.—
Körösi György td.	8.—	Rochlitz Gyula td.	8.—
Koszerdák József ld.	2.—	Salix Gyula td.	8.—
Krtieska Vincze td.	8.—	Scholtes Henrik td.	8.—
Kugler István td.	4.—	Schaushek Gábor td.	4.—
Lakompaki erdőhivatal td.	8.—	Sifti Ágoston td.	8.—
Láng Gábor ld.	3.—	Sterba Szabolcs td.	8.—
Laurenz János td.	8.—		
Lavotta Albert ak.	5.—		
Lázár Jakab ld.	3.—		
Lenhárd Antal td.	8.—		
Levendovszky Nándor td.	8.—		
Liftner István td.	8.—		

	Befizetés	frt		Befizetés	frt
Sternberg Frigyes ak.	10.—		Tölgy Vilmos ak.	8.—	
Stenka Lajos td. 4.— hd. 1.35	5.35		Touházy Gyula td.	8.—	
Stefanszky Ferencz td.	4.—				
Strompf Pá hd.	7.75		Ugodi erdőmesteri hivatal ld.	8.—	
Sulyok Géza ak.	20.—		Ujbánya város ld.	8.—	
Szabó Ferencz Ert.	1.—		Ujsághy Zsigmond td.	8.—	
Szabó József ak.	11.—				
Szabó Sándor td.	7.—		Velbavszky Gyula td.	8.—	
Szarkássy János ak.	4.—		Völker Frigyes td.	8.—	
Szászsebesi m. k. erdőhivatal hd.	12.70				
Szeniczky Gyula td.	8.—		Winkler Ferencz td.	8.—	
Szilágyi József td.	8.—		Wilhelmb Gyula td.	2.—	
Szimonisz Frigyes EL.	1.—				
Szokolóczy József td.	8.—		Gr. Zay Albert ak.	10.—	
Szunyogszék községe hd.	4.35		Zareczky Pál ak.	8.—	
Szváty Béla fd.	8.—		Zdoborszky József td.	8.—	
Tiller Mór hd.	8.—				
Tóbiás Miklós ak.	8.—		Összesen . 2332.30		